

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Къыблэ федеральнэ шъолъырым ихэбзэухъумэкӀо къулыкӀухэм япашэхэр зыхэ-лжэыгӀэхэ межведомственнэ зэхэсыгъоу тыгъуасэ Мыекъуапэ щыкӀуагӀэм тхьамэтагӀор щызэрихьагӀ Урысые Федерацим и Генеральнэ прокурор игуадзэу Сергей Воробьевым. Ioфтхьабзэм хэлжыагӀэх Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ ТхьакӀущынэ Аслъан, федеральнэ инспектор шъхьалэу Лылуужу Адам, АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, Къыблэ федеральнэ шъолъырым хэхьэрэ субъектхэм япрокурор шъхьалэхэр, нэмыкӀхэри.

Мыекѳапэ
щызэрэугѳоигѳэх

Наркотикхэр ыкiл психотропнэ
веществохэр хэбзэнчэу ямыгэ-
гээзеклогэнымкiлэ, мыхэм яп-
хыгэ бздзэшлагэхэр сезы-
хыгэхэр кыхыгэгэщыгэнхэм-
кiлэ, нэужым а loфхэр зэхэфы-
гэнхэмкiлэ хэбзэухумэкiо кы-
лыкыухэм ашлэрэм шуагыгэу
кытырэм, джащ фэдэу экстр-
емизмэмрэ терроризмэмрэ
апэшлуклогэнымкiлэ пшэрыль
шыхалэу кыуцухэрэм япхыгэ
loфыгөхэм кыээрэугыонгэхэр
атегышлагэхэ.

Сергей Воробьевым кызырлуагэмклэ, кыблэ шьолтырым ихэбзэ лофышлэхэм ыкли ихэбзэу хуымэкло кыулыкхуэм яло зэхэлъуу зэрэздэлажьэхэрэм ишлуагэмклэ, наркотикхэм ягъээзеклон ыльэныккэкклэ лофхэм языхт нах дэи хуыгэп. Мы аужырэ илъэсы 5-м «наркомания» зыфилорэ узыр зилэхэм, апэрэу учытым хагъэуцагъэхэм япчэгъэ хэпшыккэу нах маклэ хуыгэ. Илъэсэу тызыхэтым имэзигбу наркотикхэм япхыгэ бздэжэшлэгъэ 34423-рэ субъектхэм ацызэрэхыаг. Блэкыгъэ илъэсым мыш фэдэ иуахтэ егъэшпашагэм, проценти 4,1-ккэ ар нах макл. Хыкумхэр ахэпхэнхэу уголовнэ лоф мин 19 фэдиз алэклагъэхыаг. Зэхэщэгъэ бздэжэшлэ купхэм ыкли соошхэвэхэм зэрэхыгъэ бздэжэшлэгъэ 407-рэ зэхафыг. Мы лъэныккэмклэ гъэхэгъэ гъээнфагъэхэр щылэх нах мышлэми, лофхэм языхт дэгъу плоным тызэрэпэчыжэр, ашккэ хэбзэу хуымэкло кыулыкхуэм, нэмккэ структурэхэм япшэрылхэр зэрагъэцаклэхэрэм икыу фэдизуу уигъэрэзэнэу зэрэщымытыр УФ-м и Генеральнэ прокурор игуадзэ кылуаг. Гумэкыгъохэр дэгъэзыгыгъэнхэмклэ пшэрылшхьалэхэр кыгъэгэнэфагъэх. Анахэу ыналэ зытыридзагъэр синтетическэ наркотикхэм, тиахэтэ зыщызыушомбгъугъэ («спайсхэм» ныбжыклэхэр ащыхуымэгъэнхэр ары.

Экстремизмэм ыкһи терро-

ризмэм апэшлуклогъэнымклэ Къыблэ федеральнэ шьолъырым ихэбззухумэкло къулыкъухэм япшэрълыхэрэм зэрагъэцкэрэм, ащкIэ пшьэрълъу зыфагъэуцужыхэрэм илофыгъуи къэзэругъоигъэхэр тегущылагъэх. 2013 – 2014-рэ илэхсэхэм экстремизмэ нэшанэ зилэ бэзджэшлэгъэ 93-рэ, терроризмэм епхыгъэ бэзджэшлэгъэ 29-рэ зэррахыгъэху агъэуныфгъу. Хыкумхэм угловонэ лoф 57-рэ зэ-

хафыг, лажэ зилэ нэгбүрэ
64-мэ хяпс атыральхаг. Мы
лъяныкомкн шыклагьэхэр бэу
зэрэшилэр кыдалтытзэ, лф-
шлэнар нахь гъэльэшыгэн фаеу
зэхэсыгом хэлэжыагьэхэм зэ-
даштагь.

Нэужым гушылэр зыштэгэе
АР-м и Лышххэ мыщ фэдэ
мэхъанэшхо зилэ лофтхъабзэм
хэлажхэзэ, Адыгеим квеблэгъ-
гъэ хэбзэхуымэкло кыулыкхуэм
япашэхэм шүфэс къарихыгъ.
Ялошлэн шуагъэ къытынэу,
пшэерылэу зыфагъеуцужыгъ-
гъэхэр зэкIэ зэшлохыгъэ ху-
нэу къафэльэуагъ. Республикэм
игъэцэкIэкIо ыкIи ихэбзэху-
мэкло кыулыкхуэм зэгурыло-
ныгъэ азыфагу илэу лоф зэ-
рэзэдашлэрэм ишлуагъэкIэ ло-
фыгъоу зытегушылэхэрэм алъ-
ныкьокIэ гумэкIыгъо инхэр зэ-
рэщымылэхэр кIигъэтхыгъ.
Наркотикхэм япхыгъэ бздэджшл-
гъэхэм, учетым хэтхэм япчыагъэ
республикэм бэкIэ нахь макIэ
зэрэшхыгъгъэр кылуагъ.

— Илъясу тызыхэтым имэзи 10 наркотикхэм япхыгээ бээ-джэшлэгээ 249-рэ республикэм шызэрахыагь, блэкыгээ илъя-

сым мыщ фэдэ иуахтэ егэ-
пшагэмэ, процент 21-кэ ар
нах макл. Наркотикхэр зыгэ-
федэху учетим хэтхэм яч-
чагэ проценти 9-кэ кыелыхыг.
Адыгеим анахыу шагэфедэ-
рэр клэпыр ары. Героин е нэ-
мыкл наркотик хылыгэу тишо-
лыр шызелорэр мэкл дэд.
«Спайсхэм» апк кыкыклэ ти-
кыэралыгэу шыпсуэрэ клэл ныб-
жыкылабэхэм япсауныгэ зэрэ-
зэщыкыагэм, ахэм ашыщхэм

ядунай зэрхэожыггэм дэгбоу
тышыгыуаз. Мыщ фэдэ хьугъ-
шагъэ Адыгеим шьидгэунафы-
гъэл. Гъэхьаггэхэм адаклоу шы-
клаггэхэри тилэх. Гушылэм пae,
наркотикхэм япхыгъэ бздэдж-
шаггэхэу хэбзэхуымэкло кьулы-
кьухэм зэхафын альэкыггэхэм
япроцент тлэклу нахь кьелыхыгъ.
А лъэныкьом тыналэ нахь тед-
гъэтын фae. Терроризмэм ыкли
экстремизмэм апшлукьоггэным
пае республикэм пэшлорыггэшэ
лофтыабзэхэр шызэхэтэцэх,
ахэм шлоггэшхо кьатэуи сэлпы-
тэ. Непэ Адыгеим лъэпкь ыкли
дин зегурылоныггээрэ мамыр-
ныггээрэ иль — тэрклэ ар эклэ-
мэ анахь шьхал, — кьылуагъ
Тхьаклушынэ Аслъан.

АР-м и Лпышхъэ унашъоу ышлыгъэм диштэу республикэм итын анахь лъапзэу медалэу «Адыгеим и Щытхуэзехъ» зыфи-
лорэ УФ-м и Генеральнэ про-
курор игуадзэу Сергей Воро-
бьевым фагъэшъошагъ. Ар къэ-
зыушыхъатрэ тхылъымрэ бгъэ-
халхъэмрэ республикэм и
Лпышхъэ ащ зэхыхэм шыри-
тжыкыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО *Адам.*

НЕПЭ КЪЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 2 рэ нэклүбгъор

Къэбар зэфэшъхьафхэр.

Я 3 – 5-рэ нэклүбгьохэр

**Тэхьутэмыкьое районым тижурна-
листхэм зы мафэм къыщальэгъугъэ-
хэр къэзылотэрэ тхыгъэхэмкIэ гъэ-
хъазырыгъэх.**

Я 6-рэ нэклүбгъор

Икыгъэ мазэм Тыркуем ит къалэу Стамбул адыгабзэм фэгъэхьыгъэу апэрэ дунée конференциеу щыкIуагъэм хэлэжьэгъэ шIэныгъэлэжъым зэдэгущыIэгъоу дашIыгъэр.

Цыфхэр ригъэблэгъагъэх

Урысые Федерацием и Генеральнэ
прокурор игуадзэу Сергей Воробьевыр
тыгъэгъазэм и 8-м псэуплэ-коммунальнэ
хызмэтым ыльэныкыккэлэ фитыныгъэу ялэхэр
къэухумэгъэнхэм фэгъэхыгъэу цыфхэр
ригъэблэгъагъэх.

С. Воробьевым цыфхэр ригьэблэгэнхэм ыпэклэ журна-листхэм залуигьэклагь, псэуплэ-коммунальнэ хьызмэтым ыльэ-ныкьоклэ лофыгьоу ыкли гүмэ-кыгьоу кьэуцухэрэм кьагьы-чылагь. Ащ кьызырлыгагьэмклэ, мы ильэсэу тызыхэтым плэпэ гьэнэфагьэклэ цыфхэр зырагь-блэгьэрэ приемнэм нэбгырэ 500-мэ зыкьычыфагьэзагь, ахэм ащыщэу нэбгырэ 400-мэ ыльэлухэр афагьэцэклагьэх, ад-рэхэм ятхыльхэр афызэхафы-гьэх. Блэкыгьэ ильэсым егьэ-пшагьэмэ, а чьагьэр фэдитүклэ нахь макл. Ащ кьызыригьэна-фэрэмклэ, плэпэ гьэнэфагьэклэ цыфхэр зырагьблэгьэрэ при-емнэм лофэу зэшлуихырэмклэ кьэгьэлэпгьонышлүхэр илэх ыкли псэуплэ-коммунальнэ хьызмэ-тым ыльэныкьыоклэ хэбзэгьэ-уцугьэу чылэр зрагьэцэклэрэм уигьэрэзэнэу шыт.

Анахъу цыфхэр зыгъэгумэ-кыштыгъэхэр пчъагъу зэхэт псэуплэхэм ялыгын, ягъэцэ-кIэжын, коммунальнэ фэло-фашлэхэм язэшохын ыкIи ахэм ахъуэ алыатырэм хуэконы-гъу хашыхъэхэрэм альэны-кыкIэ гъэларышлэко компани-эхэм икIоу ялофшлэн зэрамы-гъэцакIэрэр ары. Джэх фэдэу жы дэдэ хуэгъ унэхэм ачIэхэр гъэкошыгъэнхэмкIэ ыкIи

псэулэхэм ячагүхэр зэтэгэ-
псыхэгэнхэмклэ муниципали-
тетхэм япшэрылхэр икёу
зэрамыгэцаклэхэрэм фэгэыхы-
гэ тхэусыхэ тхылхэр про-
куратурэм кылэклэхягэх.

Цыфхэм ядэо тхылъхэм
янахыбэм зыкбагъшъыпкыб-
жыгы. Мы ильэсэу тызыхэ-
тым лъэу тхылъхэм япроцент
40-мэ лъапсэ ялэу алытагъ
ыкIи ахэр зэхафыгъэх. Хэб-
зэгъуэцугъэр зыпкэ игъэуц-
жыгъэным фэшI прокурорхэм
акти 190-м ехъу зэхагъэуцагъ.

Уплъэкүн лофхэм афэгъ-
згъэ къулыкьухэу хэбзэгъ-
уцугъэу щылэр зэраукьорэм
зэрищыкIагъэм тетэу зыналэ
тезымыгъэтыхэрэм ялофшIэн
зэхьокIыныгъэ фэшIыгъоныкIэ
пIэлъэ гъэнэфэгъэм тегъэпсы-
хъгъэ приемнэм илофшIэн
ишIуагъэ къэкIо. ЗэшIуахыгъэм
емыIпытыгъэу, псэупIэ-комму-
нальнэ хъызмэтым ыIъэны-
кIэIэ гумэкIыгъохэр къэна-
жыхI. КIымэфэ пIэхъаным ком-
мунальнэ хъызмэтым илофшIэн
зэрэзехищэрэр анахь мэхъа-
нэшхо зиIэхэм ащыщ. ПсэупIэ-
коммунальнэ ыкIи кьэлэ хъыз-
мэтхэм япсэупIэхэм ошIэ-дэ-
мышIэ лоф къащымыхъуным
прокуратурэм ыналэ тет.

(Иклэүх я 2-рэ н. ит).

Цыфхэр ригъэблэгъагъэх

(ИкIуэх).

Урысые Федерацием и Генеральнэ прокурор игуадзэу Сергей Воробьевым Мыекъуапэ щыпсэурэ нэбгыри 9-мэ зыккыфагъэзагъ. Цыфхэм ягумэкIыгъохэм прокурорым защигъэгъо-загъ ыкIи Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ иаппарат кыкхэ-

лажьэзэ, уплъэкIун Iофтхьабзэхэр зэхашэнхэу С. Воробьевым кыгъэгъагъ. ГумэкIыгъо шхьалэу цыфхэм кIалэтыгъэхэм ащыщых псэуплэ-коммунальнэ хъызмэтымкIэ фэлофашIэхэр икIоу ыкIи тэрэзэу гъэlorышIаIкIо компаниехэм зэрамыгъэцакIэхэрэр, уасэхэм

ягъэнэфэн ыкIи пчъагъэу зэтет псэуплэхэм ялыгъын, ягъэцэкIэжын пылъ гумэкIыгъохэр.

КъыIэкIэхьэгъэ лъэлу тхылхэр зэхэфыгъэхэ зэрэхъурэм ежъ ышхьэкIэ зэрэпIыплъэщтыр, амалэу щылэмкIэ нэбгырэ пэпчъ Iэпылэгъу зэрэфэхъуштыр Урысые Федерацием и Генеральнэ прокурор игуадзэу Сергей Воробьевым цыфхэм къарилуагъ.

КИАРЭ Фатим.

Проектхэм яIофшIэн рагъэжъагъ

АР-м ныбжьыкIэ политикэмкIэ анахь мэхъанэ зилэ социальнэ проектхэу 2014-рэ илъэсым къагъэхъазырыгъэхэм язэнэкIокъу икIлэуххэр АР-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ зэфихъысыжыгъэх.

«АР-м ныбжьыкIэхэм къэралыгъор Iэпылэгъу афэхъугъэныр» ыкIи ведомствэ хэушхьафыкIыгъэ программэу «Адыгеим ныбжьыкIэхэр» зыфилоу 2014 — 2016-рэ илъэсхэм ателытагъэм яшIуагъэкIэ зэнэкIокъур зэхашагъ. Ар Iоныгъом и 10-м кышхьэгъэжъагъэу чъэпыогъум и 25-м нэс кIуагъэ.

Проектхэм щылэныгъэм илэныкIо зэфэхъуафхэр къыда-лыптэщтыгъэх. Апэрэр, ныбжьыкIэхэм творческэу ыкIи интеллектуальнэу хэхъоныгъэ ашыныр, ащ социальнэ-экономикэ Iофыгъохэм язэшIохынкIэ ишIуагъэ къэкIоныр. НыбжьыкIэхэм IофшIэныр шу альэгъоу плугъэнхэр, ахэм IофшIэн къафэгъотыгъэныр.

ЯтIонэрэр — гражданскэ ыкIи патриотическэ плуныгъэр гъэлъэшыгъэныр. Ящэнэрэр — ныбжьыкIэхэр нахь чанхэу, обществэм хэхъухъэрэм нахь ыгъэгумэкIыгъэу плугъэнхэр.

Проектхэр зыуплъэкIугъэ Советым хэтэгъэх АР-м гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ, экономикэ хэхъоныгъэмкIэ ыкIи сатыумкIэ иминистерствэхэр, АР-м лъэпкIэ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащылсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIагъэ зэлхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет, Мыекъуапэ иадминистрация ялы-кIохэр. Ащ унашъо ышIыгъэ проектитIу анахь дэгъоу къы-хэхыгъэнхэу.

Зыр дзэ-спорт комплексым

(щэрыуапIэм) ныбжьыкIэу къулыкIуым кIощтхэм зыцагъэсэн альэкIынуу гъэпсыгъэным фэгъэхыгъ. Ащ пае ар гъэсэнэгъэ тедзэ къэзтыгъэр республикэ Гупчэм къахыжыныу тыраубытагъ. АщкIэ Iэпылэгъу хъу-уштыгъ «Вертикаль» зыфилоуэ командэм иинструкторхэр, кур-сантхэр, бзэджэшIагъэ зезы-хьагъэхэр гъэпщынэгъэнхэмкIэ АР-м щылэ ГъэlorышIаIлэм икы-лыкIушIэхэр ыкIи ны-тыхэр.

ЯтIонэрэ проектым ыцIэр «Ваш выход, артист». Ар къыгъэхъазырыгъэ Мыекъопэ районым ныбжьыкIэхэм я Союз. ТапэкIэ Iоф зышIэгъэ проек-тэу «Цыфым икултурэрэ Уры-сыем къырыкIощтымрэ» зы-филоуэм къыкIэлъыкIоу гъэ-псыгъэ. Ащ ишIуагъэкIэ Крас-ноульскэ еджапIэм «культуро-терапия» ылоу унэ къыщызэлу-ахыгъ. Авторхэм зэралъытэрэм-кIэ, лъэпкъым икултурэ къэ-гъэнэжыгъэным, ащ зыкIегъэлэ-тыжыгъэным къэралыгъомкIэ мэхъанэшхо иI. Ары проектыр зыфэгъэхыгъэри.

Проектхэм яIофшIэн мы ма-фэхэм рагъэжъагъ.

(Тикорр.).

Иэпылэгъу арагъэгъотыным фэхъазырых

Республикэм ит къулыкIу зэфэхъуафхэм яшIэныгъэ, яухъазырыныгъэ зыцаушэтырэ Iофтхьабзэ Мыекъуапэ мы мафэхэм щызэхашагъ. Къалэм ивокзал щыкIогъэ Iофтхьабзэм кIэщакIо фэхъугъэх АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэрэ УФ-м ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ и ГъэlorышIаIлэу АР-м щылэмрэ.

Ащ къырагъэблэгъагъэх АР-м псэолъэшIынымкIэ, транспортымкIэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хъызмэтхэмкIэ и Минис-терствэ, УФ-м ошIэ-дэмышIэ IофхэмкIэ и Министерствэ и ГъэlorышIаIлэу АР-м щылэм, щынэгъончъэнымкIэ федеральнэ къулыкIуым, мэшлогъэкIосэ къу-лыкIуым яIофшIэхэр. Ахэм анэмыкIэу Iэпылэгъу псынIкIэм, ошIэ-дэмышIэ тхьамыкIагъохэм ахэфагъэхэм Iэпылэгъу афэхъу-гъэным фэгъэгъэгъэ къулыкIоу «медицинэ катастрофэхэмкIэ Гупчэр» зыфилоуэм шылажьэ-хэрэри мыщ шылагъэх.

— Iофтхьабзэм пшъэрылъ шхьалэу илэр ошIэ-дэмышIэ Iоф къызыхъукIэ Iэпылэгъу псынIкIэ цыфхэм арагъэгъотыным пае тикIулыкIушIэхэм шIэныгъэу алэкIэлъыр тыуплъэкIуныр ары, — ело Гупчэм ипащэу Олег Карант. — КъулыкIу зэфэхъ-хьафхэм псынIкIэу Iоф зэдэ-шIэн, зэгурылохэзэ апэрэ Iэ-пылэгъур зыщыкIагъэм рагъэ-гъотын альэкIыным ыльэны-

къокIэ Iэпэлэсэнэгъэу алэкIэ-лъыр зэдгъэшIэн, щыкIагъэхэм тыналэ атетыдзэн пае.

Олег Карант къызэрилуагъэм-кIэ, апэрэ Iэпылэгъур зыщыкIа-гъэм тэрэзэу зэрэрамыгъэгъо-тыгъэм къыхэкIэу япсауныгъэ изытет нахь дэи хъоу е дунаир ахъожъэу къыхэкIы. Ащ пае гъогу хъугъэ-шIагъэ къызы-техъухьэкIэ, апэрэу ахэм алы-лэсыхэрэр Iэпылэгъу афэхъун-хэм фэгъэгъэгъэнхэ пае. Мыщ фэдэ Iофтхьабзэхэр республи-кэм щызэхашэнхэр зыгъо къэсы-гъэ Iофыгъоу пащэм елътэ.

Уахътэм диштэу Мыекъуа-пэ икIэу Краснодар кIорэ ав-тобусыр вокзалым къылухьагъ. Билет зыщэфыгъэ цыфхэр ащ итIысхьагъэх. Iофтхьабзэм къы-зэрэщыдэлъытагъэмкIэ, бензи-ныр зэрыт бакым машIо къы-кIэнагъ. Ащ къыхэкIэу шъобж зэфэхъуафхэр зытешагъэхэ хъугъэу агъэунэфыгъэхэр ав-тобусым къырахыгъэх. Iэпылэгъу псынIкIэм, мэшлогъэкIосэ къу-лыкIуым телефонкIэ макъэ ара-

гъэлу. Ахэр къэсыфэхэ апэрэ медицинэ Iэпылэгъур арагъэ-гъотыгъ. Охътэ кIэкIым къыкIоцI зигугъу къэтшыгъэ къулыкIухэм яIофшIэхэр вокзалым къэсы-гъэх, пшъэрылъэу ялэр агъэцэ-кIагъ.

— Илъэс 12-м ехъугъ ав-тобусым сисэу Iоф зысшIэрэр, — ело гуцылэгъу тшIыгъэ води-тельм. — ОшIэ-дэмышIэ хъугъэ-шIагъэ къысэхъулагъэп, ау ащ фэдэ хъумэ сызэрэзекIощтыр сэшIэ. Апэрэ Iэпылэгъур зэ-рябгъэгъотыщт шIыкIэм сыщы-гуагъ.

Нэужым гъогурыкIоныр щы-нэгъончъэнымкIэ, мэшлогъэкIосэ къулыкIухэм яIофшIэхэм ошIэ-дэмышIэ хъугъэ-шIагъэ къэхъумэ апэрэ Iэпылэгъу зыщыкIагъэм зэрэрагъэгъотыщтыр къагъэлъэ-гуагъ.

**ГЪОНЭЖЫКЪО
Сэтэнай.**

Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан тырихыгъ.

ТРУБИЛИН Иван Тимофей ыкIор

Адыгеим, Пшызэ шъолпы-рым ыкIи зэрэ Урысыеу яна-укэ чIэнэгъэшхо ышIыгъ — цыф шIагъоу, Пшызэ къэралыгъо аграрнэ университетым и Президентэу, экономикэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, про-фессорэу, Урысые Федераци-ем наукэмкIэ изаслуженнэ IофшIэшхоу, информатиза-циемкIэ Дунэе академиеу ООН-м щызэхэшагъэм иака-демикэу, Социалистическэ Iоф-шIакIэм и ЛIыхъужъэу, меда-лэу «Адыгеим и Цытхъуэхъ» зыфилоуэр къызфагъэшъошэгъэ Трубилин Иван Тимофей ыкIор дунаим ехыжыгъ.

МэкIумэщ шIэныгъэм ихэ-хъоныгъэ И.Т. Трубиным ила-хышхо хышIыхьагъ. Илъэс 40 фэдизрэ Пшызэ къэралыгъо аграрнэ университетым ар ипэцагъ, Урысыем имэкIумэщ апшъэрэ еджэпIэ анахь дэгъу-хэм зыкIэ ащыщ хъунымкIэ ишIогъэшхо къэкIуагъ.

Адыгэ Республикэм иагро-промышленнэ комплекс пае Iэпэлэсэнэгъэ ин зилэ IофышIа-бэ ащ къыгъэхъазырыгъэ, мэкIу-мэщ хъызмэтым ихэхъоныгъэ непи ялахышхо ахэм хашIыхъ.

Иван Тимофей ыкIом иуна-гъо исхэм, къыпэблагъэхэм, Iоф дэзышIагъэхэм ыкIи ригъэ-джагъэхэм гухэкIышхо тшIыхъоу тафэтхъаусыхъ.

Трубилин Иван Тимофей ыкIор 1931-рэ илъэсым мэ-заем и 25-м Краснодар кра-имкIэ Куцевскэ районым ит псэуплэу Шкуринскэм къыщы-хъугъ. 1949-рэ илъэсым мэкIу-мэщ хъызмэтым механизаци-емкIэ и Мелитопольскэ ин-ститут чIэхьагъ ыкIи 1952-рэ илъэсым ар къыухыгъ. Ащ нэ-ужым Гулькевичскэ МТС-м инженер шхьалэу, етIанэ ди-ректорэу щылэжъагъ.

1958-рэ илъэсым къыщыуб-лагъэу партийным IэнатIэхэр ылыгъыгъэх: КПСС-м и Гульке-вичскэ райком иапэрэ сек-ретарыгъ, Ермэлхьаблэ дэтыгъэ производственнэ колхоз-совхоз объединением ипэцагъ, Крас-нодар крайисполкомым итхьа-мэтагъ, мэкIумэщ хъызмэтым-

А.К. ТхьакIушын, А.А. Джарым, В.И. Нарожный, М.К. Къумпыл, М.Д. Iащэ, Ю.Н. Петров, М.А. Лыхас, Д.З. Долэ, А.В. Наролин, А.Г. Петрусенко, Н.Н. Хьатэгъу, В.И. Пуклич, З.А. Хьамырз, В.Е. Тхылъан, А.М. Шхьэ-лахъо, А.Щ. Хьачмамыкъу, А.Д. Мэрэтыкъу.

ЗещапкIэм къыхэхъошт

Тыгъэгъазэм и 10-м кышхь-гъэжъагъэу къалэу Мыекъуа-пэ щызекIорэ маршрут так-сихэм уарытIысхьэмэ, сомэ 12 птын фаеу хъушт. Ащ фэдэ тарифыр къыхэзыхыгъэр Адыгэ Республикэм уасэхэмрэ ахэм ягъэнэфэнрэкIэ и ГъэlorышIаIл ары.

«Цыфхэр зэрэзэращэрэм ахъуэу пэлухъэрэр нахьыбэ зэрэхъугъэм, гъэстыныпхъэм ыуасэ зэрэхъуагъэм ар яп-хыгъэу щыт. Ащ нэмыкIэу, илъэс зауламэ къаIоцI ин-фляцием емылтытыгъэу мар-шрут таксихэмкIэ узекIоным пае птын фаер сомэ 10-м блэ-кIыштыгъэп. Ащ фэдэ уасэкIэ цыфхэр зепчэнхэр фэдэп», — къылуагъ инфраструктурэм-кIэ къэлэ отделым ипащэу Хьаткъо Сизар.

Ащ къызэрэзэхифыгъэмкIэ, электричествэкIэ Iоф зышIэрэ къэлэ транспортымрэ автобус-хэмрэ язещапкIэ зытетыгъэм тетэу къэнэжыштыт, къэлэ трол-лейбусым рызекIонхэм пае ыпэкIэ зэрэщытыгъэм фэдэу сомэ 8, мафэрэ автобусхэм арызекIонхэм пае сомэ 10, пчы-хъэрэ ыкIи чэщырэ — сомэ 12 атыштыт.

Зигугъу къэтшыгъэ транс-порт лъэпкъымкIэ непэ сомэ 13-м ушхьадэкIы мыхъунэу щыт. Ау цыфхэм язещэн ахъ-цэу пэлухъэрэр ащ нахы на-хыб. Ащ епхыгъэу чIэнагъэу ышIыхэрэр игъэкъужыгъэнхэм фэшI Мыекъопэ троллейбус гъэlorышIаIлэм илъэсым къы-кIоцI къэлэ бюджетым исуб-сидиэхэр къыфыхагъэкIыштыгъ.

ТЭХЪУТЭМЫКЪОЕ РАЙОНЫМ ИЗЫ МАФ

ШЪХЪЭЛЭХЪО
Азмэт:

«Хэхъоныгъэ инхэр тшыныхэм тапэкIи тыфэбэнэщт»

Тэхъутэмыкье районыр Адыгем имуниципальнэ образование-хэм анахь ин, экономическэу анахь зызыушъомбгъухэрэм ащыщ. Хэхъоныгъэу ялэхэм, ягухэлъхэм защыдгъэгъуазэмэ тшыноигъоу джырэблагъэ зылудгъэклагъ район администрацием ипащэу Шъхъэлэхъо Азмэт.

— Азмэт, илъэситIум ехъугъ районым ипащэу узыщытыр. А уахътэм изэфэхьысыжъхэр пшы-хэмэ, сыда анахьэу кыхэбгъэщын плъэкIы-щтыр?

— Районым хэхъоныгъэхэр хэпшыкIэу ешых, ау ар сэ мы IэнатIэм сызэрэлутым изакъоу епхыгъэу слон плъэкIы-щтэп. Ащ фэлорышIэрэ шлогъабэ кыхэбгъэщын плъэкIыщт. Арэу щытми, чыжъэу сызэкIэмьлабэу, аужырэ илъэситIур кыизэфэхьысыжъын. Предприятие-хэм зызэраушъомбгъурэм, цыфэу Iоф ащызышIэхэрэм япчъагъэ зэрэхагъахьорэм, хэбзэлэхъэу къатырэр нахьыбэ зэрэхъугъэм яшлуагъэкIэ, 2012-рэ илъэсым егъэпшагъэмэ, проценти 108-кIэ нахьыбэу районым изэхэт бюджет хахъо ышIыгъ. Бюджетым хахъомэ, зэшIопхышъурэри нахьыб. Лъэныкьо пстэури кыизэлъедгъэубытызэ шыкIэгъабэ дэгъэзыжыгъэ хъугъэ, объектикIэхэр тшыгъэх ыкIи тIупшыгъэх, жъыхэмI гъэцэкIэжъынхэр ятшылагъэх. Къэралыгъом исубъект пстэуми афэдэу, кIэлэцIыкIу IыгыплэхэмкIэ Iофыгъохэр тIагъэх, нэбгырэ 1778-рэ чэзыум хэтыгъ. Ахэр дэдгъэзыжъынхэм фэшI къуаджэу Козэт, поселкэу Яблоновскэм IыгыпIакIэхэр къащы-зэлутхыгъэх, жъыхэм группэхэр ащызэхэтцагъэх. Арэу щытми, джыри а Iофыр зэтэдгъэуцагъэу Iон плъэкIыщтэп, Инэмрэ Яблоновскэмрэ нэбгырэ 240-мэ ателытагъэхэу Iыгыплэхэр ащыдгъэуцунхэ фае.

Ахэм апае чыгу Iахьхэр дгъэнэфагъэх. НэмыкIэу культурэм, медицинэм, социальнэ лъэныкьом япхыгъэуи зэшIотхыгъэр макIэп, а зэпстэури хэзыгъэ имыIэу къэпIон плъэкIыщтэп, ищыклагъэуи слытэрэп. Цыфэу районым исхэм альэгъу, зэхашIэ.

— Сыда анахьэу бюджетым хахъо езыгъэ-шырэр?

— Предприятиеу итыр нахьыбэ хъугъэ, ахэм заушъомбгъу, цыфэу ащылажъэхэрэм япчъагъэ хагъахъо, лэжъапкIэр къалэты, хэбзэлэхъэу къатырэр нахьыбэ мэхъу. Анахьыбэу бюджетым кыхэзылхъэхэрэр «ИКЕА МОС», «Новые технологии», «Юг-Авто», «Пластикрейд», «Ашан», «Метро Кэш

рикэу «Ивна», «Урал-Юг-Пласт» зыфилохэрэр, гъэучыIэлъэ комбинатэу «Западнэр». ПстэумкIи иными, гурытими, цыкIуми, предприятие 44-рэ промышленностым шылажъэу районым непэ ит.

— Псэолъэшынми лъэ-шэу районым зызэрэ-щыушъомбгъурэр нэры-лэгъу.

— ПсэолъэшI организацие 47-рэ зэкIэмкIи районым непэ Iоф шызышIэрэр. ПсэупIэу къашырэр зэкIэри ежъхэм ямылкъу зэрагъэуцурэр. ПэшIорыгъэш прогнохэр проценти 101-у мы лъэныкьомкIэ гъэцэкIагъэхэ хъугъэх. Ащ зышлуагъэ хэлъхэм ащыщых «СМУ «Капстрой», «Компань-

фэшIыгъэнхэм фэгъэхыгъэ программэм кыдыхэлъытагъэу районым Iахъэу хилъхъан фаер илъэс къэс тэгъэцэкIэ.

— Азмэт, Адыгем имуниципальнэ образование-хэр пштэхэмэ, Тэхъутэмыкье районыр ин-весторхэмкIэ анахь хъопсагъу ыкIи аужырэ илъэсхэм кыхьагъэр макIэп...

— Ары, зэкIэ инвестиционнэ проектэу шыIэныгъэм шыпхырыщыгъэ хъугъэхэм яшлуа-

хэбзэлэхъэу сомэ миллион 500 илъэсым кыкIоцI бюджетым кыхилъхъанэу кIуачIэ илэщт. Адрэ заводэу зигугъу къэсшыгъэр поселкэу Инэм шашыщт, пшъэдэкIыжъэу ыхьырэмкIэ гъу-нэпкъэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «Новатэк» зыфило-рэр ары зигухэлъыр, сомэ миллион 350-рэ проектым тэфэщт. ПэшIорыгъэшэу кы-зэралытагъэмкIэ, сомэ миллион 40 фэдиз илъэсым кы-кIоцI бюджетым хэбзэлэхъ кы-хилъхъаным фэгъэпсыгъэщт.

2012-рэ илъэсым псэупIэу квадратнэ метрэ мин 34-м ехъу, 2013-рэ илъэсым квадратнэ метрэ мин 31-м шIокIэу, мы илъэсым имэзи 9 кыкIоцI мин 35-м ехъу ашIи атIупшыгъ.

ЗэкIэ инвестиционнэ проектэу шыIэныгъэм шыпхырыщыгъэ хъугъэхэм яшлуагъэкIэ 2012-рэ илъэсым сомэ миллиарди 2-рэ миллион 302-м ехъу, 2013-рэми сомэ миллиарди 2-рэ миллион 309-м шIокIэу ыкIи мы илъэсым имэзи 9 кыкIоцI сомэ миллиардрэ миллиони 122-м ехъу районым кыхэлъхъагъэ хъугъэ. Ащ имызакъоу, IофшIэлIэ чIыплэ мини 6 фэдиз къатыгъ.

энд Керри», «Автоцентр «Юг-Авто», «Юг-Авто-Плюс», «АНТЦ по рису», «Компаньон» зыфилохэрэр ары, нэмыкIэхэмI ащIэ къэпIон плъэкIыщт. Джащ фэдэу промышленностым изэгъэушъомбгъун зIахьышхо хэзы-шыхьагъэхэм ащыщых хъыз-мэтшIаIэхэу «Формика-Юг», «Силган метал Пэканджинг», «ДомБытХим», «МебелышI фаб-

он», «Строймонтаж-2» зыфилохэрэр, «Механизированнэ колоннэр», нэмыкIхэр. 2012-рэ илъэсым псэупIэу квадратнэ метрэ мин 34-м ехъу, 2013-рэ илъэсым квадратнэ метрэ мин 31-м шIокIэу, мы илъэсым имэзи 9 кыкIоцI мин 35-м ехъу ашIи атIупшыгъ. Джащ фэдэу псэупIэ-коммунальнэ хызмэтым зэхъокIыныгъэхэр

гъэкIэ 2012-рэ илъэсым сомэ миллиарди 2-рэ миллион 302-м ехъу, 2013-рэми сомэ миллиарди 2-рэ миллион 309-м шIокIэу, ыкIи мы илъэсым имэзи 9 кыкIоцI сомэ миллиардрэ миллиони 122-м ехъу районым кыхэлъхъагъэ хъугъэ. Ащ имызакъоу, IофшIэлIэ чIыплэ мини 6 фэдиз къатыгъ.

— Джыри сыд инвестиционнэ площадкэха жъугъэхъазырыгъэхэр?

— Непэрэ мафэмкIэ республикэм изэгъэушъомбгъун фэгъэпсыгъэ комплекснэ планым игъэцэкIэн тыхэлъжъэнэу инвестиционнэ проектI 2 дгъэхъа-зыри къэттыгъ. Ахэр чIыдагъэм дэлэжъэнэу комплексышхомрэ гъэучыIалэхэр, анахьэу «горизонтальнэ морозильнэ камер» зыфалорэм фэдэхэр, къэ-зышIыщт заводымрэ. Комплексышхор Щынджые къоджэ псэупIэм цагъэуцущт, зэфэшIыгъэ Iахъэхэлъ обществэу «Антей» зыфилохэр ары ар зигухэлъыр, объектыр зэшIэу ашIыщтэп, игъорыгъоу агъэуцущт, сомэ миллиард 30 зэкIэмкIи пэлуа-гъэхъанэу къалытагъ. ПэшIорыгъэшэу зэрагъэнэфагъэмкIэ,

— Сыда адэ непэ Iофы-гъо шъхьалэу шъуздэлэ-жъэн фаеу шъуиIэр?

— Районым экономическэу зэушъомбгъу нахь мышIэми, тэ тIуачIэ кымыхьын Iофы-гъохэр тэри тIлэх. ГушыIэм пае, къуаджэу Бжыхъэкъое-жъым еджэпIакIэ щыдгъэуцун фае, поселкэу Новый зыфило-рэм дэт кIэлэцIыкIу IыгыплэхэмкIэ игъэцэкIэжъын, спортым епхы-гъэ объектэу шIокI имыIэу ти-щыклагъэхэр Iэпылэгъу кыта-мытымэ тэ тизакъоу тфэшIыщт-хэп, нэмыкI пэрыохъухэри тIлэх. Арэу щытми, тытхъаусы-хэрэп, тапэкIи районыр ыпэкIэ лъыкIотэным, хэхъоныгъэ ин-хэр ышIынхэм, цыфхэр непэрэ лъэхъаным диштэу псэун-хэм амалэу тIлэмкIэ тафэбэ-нэщт.

— Шъуигухэлъхэр кы-жъудэхъунхэу шъуфэ-тэлэ.

— Тхъашъуегъэпсэу.

Дэгушылагъэр
ХьУТ Нэфсэт.

Сурэтым итыр: **Тэхъутэмы-кье район администрацием ипащэу Шъхъэлэхъо Азмэт.**

Анахь зэлъашIэрэ предприятиехэм ащыщ

ЗэфэшIыгъэ Iахъэхэлъ обществэу «Хладо-комбинат «Западный» зыфилохэрэм икъутамэ Тэхъутэмыкье районым ит поселкэу Отрад-нэм дэт. Ащ ипащэр Пэхъу Аслъан ары.

Предприятиер анахьэу зы-фэгъэзагъэр хэтэрыкIхэр дэгъэкIыгъэнхэр, нэужым ахэр гъэщтыгъэнхэр ыкIи продукциер къэмланэхэм адэлъхъэгъэныр ары. Продукциеу кыдагъэкIырэм ыцIэр «4 сезона».

Урысыем и Кыблэ шьолъыр пштэмэ, продукциеу кыдагъэ-кIыным ыкIи гъэщтыным альэ-ныкьокIэ мы предприятиер анахь зэлъашIэхэрэм ащыщ.

2007-рэ илъэсым кышыубла-гъэу мы компанием Тэхъутэмы-кье районым Iоф щешIэ. Хэтэ-рыкI зэфэшъхъафхэр кызыщы-дагъэкIыжъырэ линии 6 пред-приятием иI. Проектым игъэц-кIэн зыщырагъэжъагъэм кы-щыублагъэу инвестициеу халъ-хъагъэр сомэ миллион 330-м ехъу.

Предприятием зэкIэмкIи нэ-бгыри 120-м ехъу Iут. Продук-циеу кыдагъэкIырэм ипчъагъэ илъэс къэс хэхъо, хэтэрыкIэу кыдагъэкIыжъырэр тонн мини 10-м нэсы. КIуачIэу ялэр рахьы-лэу дэгъоу Iоф зашIэкIэ, зэфэ-шыгъэ Iахъэхэлъ обществэу

«Хладокомбинат «Западный» зыфилохэрэм хэтэрыкI гъэщтыгъэ

тонн мин 30-м нэс кыгъэ-хъазырын ылъэкIыщт.

ТЭХЪУТЭМЫКЪОЕ РАЙОНЫМ ИЗЫ МАФ

 Тэхьутэмыкьое районым псэолъэшлыным аужырэ илъэсхэм лъэшэу зыщешьомбгъу. Мы лъэныкъом фэгъэзэгъэ loфшланлэхэм районыр къэзыгъэдэхэрэ ыкIи псэукIэ амалышлухэр къэзытырэ унакIэхэр зэрагъэпсыхэрэм имызакъоу, бюджетым хэхьоныгъэ инхэр рагъэшлых.

Цыфхэр кыфэразэх

Лъэханым диштэу зэтэгъ-псыхъгъэ унэхэр къэзышты хэрэм ащыц пшъэдэкъыжьбэу ыхьырэмклэ гъунэкпкъэ гъэн-фагъэ зилэ обществэу «Гарантия» зыфилоу поселкэу Инэм дэтыр. Ащ ипачэу Ягъумэ Нухъэ къызэрэтилуагъэмклэ, 1993-рм илэсым къыщегъэжьагъэу фирмэм loф ешлэ. А лъэхба-

кыгы. Ежхэм унэхэр ашых
ыккы лыккы ямылэу ахэр ащэх.
Псэуплэхэм яшынккэ лъэхъа-
ным кызыдыхыгыгъэ шапхъэ-
хэм адигътэрэ шыккэхэри, псэо-
лпакхэхэри агъэфедэх, ахэм
ямызакъоу, цыфэу ащыпсэушт-
хэм ящыккэгъэ пстэури ккы-
далъгътэ. Илъэси 9-м ккыккыцц
шэу, тфэу зэтет комплекс пчъа-

ным нахыбэу зыпылыгыгэхэр
гъэцэклэжын лoшлэнхэр ары.
Псэулэ-коммунальнэ хъызмэ-
ты зэхъоклыныгэхэр фэшлы-
гъэнхэм фэгъэхыгъэ програм-
мэм кыхиубытэу унэ зэтет-
хэм гъэцэклэжынхэр язышыл-
лагъэхэм ащыщхь. Тlэкy-тlэкy-
кбзэ яфирмэ зырагъэушом-
бгъуи, 1997-рэ илъэсым ризл-
торскэ лoшлэнэм пыхьагъэх.
Адигеимкбзэ ащ фэдэ унэе
фирмэ апэу кызылэзыхыгъэхэр
мышэр ары.

Нэужым, 2005-рэ ильэсым, псэуэшыным зыратыг, непэ кызынэсыгэм псэуплэ зэхэт-хэм ягэпсын Ягумэ Нухэ зипэщэ фирмэр пылъ ыкIи ишытху чыжэу ыгьэлун ыльэ-

гээ агьэпсыг. Псэүплэ зэтэгъ-
псыхагъэхэм арыгушхоу па-
цэм кытыгъэлъэгугъ. Бэу зэ-
хэтэу унитф зепэлут, зы шагу
ял. Нэм ыльгъуэрэр дэхэ дэ-
дэу зэтэгъэпсыхагъ, цыфхэри
щэпсэх. Ащ нэмыкIэу, сатыу
зыщашырэ ыкIи япсауныгъэ
зыпкIэ зышырагъэуцожырэ
гүпчэу кIати 6 хуэрэр ашыгъ.

Мы псэуплэхэм унэ ащы-
зыщэфы зышлоигуабэмэ ащ
ишын пэлухащт ахьшэм изы
лах кыхыхалыхы. Нэбгырэ пэпчэ
хэушыхафыхыгызу оф дашэ,
ахэм яшлоигуоныгьэхэр кыда-
пыхтэхэзэ фэтэрхэр афагъэ-
псых. Ащ нэмыклэу, псэуплэм
уимылькү хэмыхыхагъэу, ау
фэтэр шыпщэфы пшлоигуомэ.

ипотекэри, ны мылькури бгъэ-
федэнхэ плъэкIыштых.

Джидэдэм фирмэу «Гарантиер» фэтэр 40 хьурэ унэу тфэу зэтетым ишын ьуж ит. Зэрагьэнафэрэмклэ, кьихьахт ильэсын иапэрэ мэзишым ар кьаухьшт. Ащ нэмыклэу, псэулэ комплекси 2-м ягьэпсын ыклэм кьырафыллагь, инфраструктурэр зэклэ арацэллагь. Джащ фэдэу, унищэу зэхэт комплексым ишын кьихьахт ильэсым Инэм шырагьэжьэн гүхэлъ ял.

— Лъэхъаным диштәу зэрэ-
зтәгъэпсыхьагъэхэм, цыфым
ищкылгъэ пстәури къашыдә-
лытагъэу, псэуклэ амал дэгъу-
хэр къызэрэттыхэрэм кыхэкы-
клэ, тымышшәуыгъэ унэ зыпари
къэнагъэп. Джащ фэдәу, жьы
хуыгъэ унэхэм ачлэхсэр гъэк-
шыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ феде-
ралын программэм кыхыдхә-
лытагъэу тендерым тыхәла-
жә. Бюджетым иахъщклэ
псәупләу дгъэпсыгъэхэр цыф-
хэм афашәфых. Тә аныхәу
тызыпылыр цыфхэр къытфә-
разэхәу унэ дэгъу, дахә зэралә-
кләдгъэхьащтыр ары. Цыфым
унэ зищфыкылә апэралшәу аш
игупсәхьыхан, ашклэ ищкылгъэ
фәлә-фашлэхэр зкыл фэгъәцә-
клэгъэнхә фәе. Джары тәри ты-
зыпылыр. Тапәклә гухәлпәу
тилэхэм ашып фирмэм ичыгу-
хэм псәуплэ зэхәтхэр ашыгъә-
псыгъэнхэр. Гухәк! нахь мышлә-

комплексхэр а чыплэм щыдгъ-
псынхэ тигухэль, — ело Нухъэ.

Псэолъэшлынэм даклоу 2006-рэ илъэсым «Гарантия-1» зыццэ фирмэу коммунальнэ хъызмэ-тым епхыгъэр кызызлуахыгъ. Ашлэгъэ унэхэм яфэло-фашлэхэм ягъэзэкӀэн ежь фирмэу «Га-рантиер» фэгъэзагъ. Инэм дэт унэ 90-мэ ябысымхэм яфэло-фашлэхэм язэшлохын ар дэла-жъэ. Пашцэм кызызрилуагъэмкӀэ, ыпэкӀэ гъэлорышлэкӀо компа-ниеу шытыгъ. Ау коммунальнэ фэло-фашлэхэу псым, гъэсты-ныпхъэ шхуантӀэм, электро-энергием къаӀэкӀолорэ ахъшэр цыфхэм икӀоу кызызэрамыты-рэм ыкӀи ашкӀэ чыфэшхо къа-зэрэтефагъэм кыхэкӀэу ар зэ-фашлыжынызу хьугъагъэ.

Фирмитүм нэбгыри 100-м

гэээжыным фэш! лъэныкыуа-
бэмэ зафагъэзагъ, хыкум при-
ставхэр хэтхэу, арэу щытми,
лофхэм языхт уигъэрэзэнэу
щытэп. Ащ нэмык!эу, чыфы-
зытельхэм яканаллизэ зэра-
гъэпытэрэ пкыгъор кызы!экла-
гъыхагъ. Ау ари зэрэфæхэм
фэдэу агъёрыш!эн алъэкырэп.

— Юлшлэным даклоу, хэбзэ-
шу зэрэтфэхуьгэу, гьот маклэ
ыкы сакьатныгэз зилэхэм, вете-
ранхэм мылькуклэ тилуагэз
ятэгэкы. Гукьау нахь мы-
шлэми, Хэгэгу зеошхом иве-
теранхэр илэс кэз нахь маклэ
мэхуьх. Поселкэмклэ ащ фэ-
дэу кьыдэнэжыгьэр нэбгыри
3 нылэп. Илээсым кьыклоцл
ахэм сьд фэдэрэ мэфэклэ
тафэгушд, шуьхуафэнтхэр афэ-
тэшых. Непэ тэ кьытклэхуь-

еху ащэлажэ: коммунальнэ хызмэтшлэлэм нэбгырэ 90-рэ, псэольэшл организацием, ильэсым иухахтэ елытыгыгу, нэбгырэ 30 — 40. Коммунальнэ хызмэтшлэлэм илофышлэхэм ялэжыпклэ зэрэмаклэм кыхэкыклэ нахыбэу мыщ лоф шызышлэхэрэр пенсионерхэр арых. Псэольэшлхэм янахыбыр Таджикистан, Узбекистан кьарыкыгыэх.

Пащэм кызыэриуагъэмкIэ,
коммунальнэ хъызмэтым ифэло-

хьэрэ лlэужхэм ядгьэлъэгьурэр ары тапэкlэ ахэр зэрэзеклоштхэр. Ахэм анэмьклэу спортсмен ньбжыклэхэм лlэшуу тыналэ атетэгъэты. Тятэ шыпкыагьэ зилэ цlфызу, зафэу шытыгь. Ащ ренэу кьысилоштыгъэ: «Цlфыхэр чэным кьылфэмьклонхэу упсэун фae. Шу шл, псым хадз. Уишулагьэ кьылпфызэзжышт е усабайхэм кьалукlэжьышт». Арышъ, а гупшысэр ренэу зьдэсlыгъэу, цlфыхэм сишулагьэ зэрязгьэ-кlыштым сыпыльэу силъагьо сырэкlо.

Джащ фэдэу, Нухьэ кызы-
риуагъэмкIэ, сатыу зыщашырэ
ыкIи япсауыгъэ зыпкъ зыщы-
рагъэуцожырэ гүчпэ агъэпсы-
гъэм зал шъхьаф афыихыгъэу
ыпкIэ хэмылъэу кIэлэцIыкIухэм
адыгэ къашъохэр щарагъашIэх.
Ащ нэмыкIэу, гурыт еджаплэ-
хэм, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм,
мэщытхэм пашэр ренэу Iэпылэ-
гъу афэхьу. АщкIэ цIыфхэр Ну-
хьэлъэшэу фэрэзэх.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр 1эшьынэ Аслъан
тырихыгъэх.

Джыдэдэм фирмэу «Гарантиер» фэтэр 40 хьурэ унэу тфэу зэтетым ишын ыуж ит. ЗэрагъэнафэрэмкIэ, къыхьашт ильэсым иапэрэ мэзищым аркъаухышт. Ащ нэмыкIэу, псэупIэ комплекси 2-м ягъэпсын ыкIэм кырафылагъ, инфраструктурэр зэкIэ арашэллагъ.

ми, тхылъхэм ягъэхъазырын бэрэ уежэн фаеу мэхъу, зэкӀэ ищыкӀэгъэ тхьапэхэм яугъоин илъэси 2 фэдизрэ уежэн фае. Арышъ, джыдэдэм ащ ыуж тит. Къати 5 — 7-у зэтет псэуплэ

фаш/эхэм альэныкъоклэ гумэ-
кыгыохэр ялэх. Чыфэ зытель-
хэм япчагагъ бэ мэхьу, непэрэ
мафэм ехьулэу сомэ милли-
они 7 фэдиз кызыэклагъэкю-
жьын фаш. Ахьщэм кырагъэ-

Лэжыгъэ бэгъуагъэ къехьыжы

Чыгум лэжыгыэ бэгъуагыэ кьегъэтыгыэ-
нымклэ шысэтехыплэу шыт хызмэтшлэ-
плэхэм ашыщ пшъэдэклыжыэу ыхыэрэмклэ
гъунэпкээ гъэнэфагыэ зилэ обществэу
«Синд-Агро» зыфилуу Шынджые кьоджэ
псэуплэм итыр.

Къуаджэу Шынджые дэт предприятием 2010-рэ ильэсым кыщегъэ-жыагъу лоф ешэ. Ащ ипа-щэр Сергей Романенкэр ары. Къоджэдэхсым ячлыгу гектар 1860-р хъызмэт-шлалэм елэжьи. Фирмэу «Синд-Агро» анахъу зы-фэгъэзагъэр натрыфым ыкйи тыгъэгъазэм якъэ-гъэклын. АщкӀэ анахъ чы-

лэлхээ дэгүүхэр пашэм
егээфедэх. Лэжыгыэ бэ-
гүүагыэ кыизэрэрахыжы-
штым нэмыклэу мэкумэ-
шышлэхэм пшээрэыл
шхьалэу ялэр чыгум зэ-
ришчыклагэм фэдэу дэлэ-
жээнхэр ары. Ащ фэшл
непэрэ шылаклэм кыи-
зыдихыгыэ шыылаклэхэр
ыкли техникэ дэгүүр кыи-
загээфедэх.

Къаджэу Шынджые, Тэхутэмыкьое районым ит псулпэхэм лэжыгыгэ къащыбгэкылым гумэкыгыуабэ кыпэкы. Хызмэтшлалэу «Синд-Агро» зыфилорэм ичыгухэм псыр къаклэмыхьаным пае илэс къэс гъэгушын лолшлэнхэр рагъэклоклых. Псыр рагъэчынымклэ хэушхьафыкылыгэ агрегатэу предприятием ипашэу С. Романенкэм къыгулпшысыгъэм ишлуагъэклэ лэжыгыгэр ухумагъэ мэху. Ащ къыхэклэу лэжыгыгэ бэгъуагъэ къахыжы, зы гектарым тельтагъэу натрыфым — центнер 50, тыгъэгъазэм центнер 20-м ехуу къарахыжы.

(Тикорр.).

ТЭХЪУТЭМЫКЪОЕ РАЙОНЫМ ИЗЫ МАФ Ищытхъу аригъалоэ

лоф ешлэ

Чаныгъэ кызыхэбгъафэмэ, непэ хэкыплэ кызыфэмыгъо-тын лофи шылэп. Адыгэ гушы-лэжым кызырилоу, «Лажьэ-рэр лахынчэ хьурэп».

Тэхъутэмыкье районим икономика хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ федэкъауаплэу илэхэм зэу ащыц пшэдэклы-жъу ыхьырымкэ гъунэпкэ гъэ-нэфагъэ зилэ обществэу «Фор-мика-Юг» зыфиорэр. Посел-кэу Яблоновскэм дэт пред-прияттер илътэс эклэпкылохэм ылъэ пытэу теуцуагъ, зыпкэ итэу хэхъоныгъэ зышыхэрэм ащыц ыкы мызэу, мытлоу ащ ищытхъу аригъалоэ.

Пшэдэклыжъу ыхьырымкэ гъунэпкэ гъэ-нэфагъэ зилэ обществэу «Формика-Юг» зыфи-орэм 2002-рэ илътэсым кы-щегъэжъагъэу лоф ешлэ. Пред-прияттием икызылэхын клэща-кло фэхьугъэр ыкы игенеральнэ пашэр техническэ шлэныгъэ-хэмкэ кандидатэу Александр Левинсон ары. Пашэм джыри тылумыклэ, предприяттием кьэ-барэу пылър Тэхъутэмыкье район администрацием ило-фышлэхэм кытфалотагъ. Ахэм тызэрэцагъэгъозагъэмкэ, ло-фэу зыпылым зэрэхыгъэ-хьощтым, зызэрэригъэушъом-бгъуштым, ренэу клэ горэ кы-зэриугушыштым дэшъа-хьэрэп. Ицыфыгъэки, илоф-шаклэки ми хьулыфэгъэм ищытхъу аригъалоэ, илътэс пчъагъэм кырэкло.

Предприяттием тызыдахэм ащ гъэпсыклэу долър тымыгъэ-

Тиреспубликэ ит муниципальнэ образованиехэм афэдэу Тэхъутэ-мыкье районим ис цыфхэр непэ-рэ шылэклэ мыпсынклэу тызыхэтым ашъхэ зыгорэуштэу алыгъыжы-нымкэ хэкыплэу шылэхэм яусэх, шъхадж иамал кызырихъэу мэлэ-жъэ, мэшхэжы, яунагъохэр зыми щамыгъэклэнхэм пылътх.

цыкылоу афашыхэрэр кыдэ-тэгъэкых, — ело пашэм. — Зыпкэ итэу лоф зышлэрэ, зэ-лэшлэрэ предприяттиехэм та-дэлажъэ. Анахъэу типродук-ции зыгъэфедэхэрэм ащыц «Кока-колэ» итамыгъэ зилэ предприяттиер. Джащ фэдэу, Темыр Кавказым цызэльашлэ-рэ предприяттиер «Меркурий»,

янахыбэр Тэхъутэмыкье рай-оным щэпсэу, поселкэу Ябло-новскэм, ащ кыпэгъунэгъу къуаджэхэм кьарэкых. Чэц-зымафэм кыкылоу зэпыу ямы-лэу, чэзыу-чэзыу ахэр мэлэ-жъэх. Лэжъапкэр гурытымкэ сомэ мин 31-м клэхъэ. Адыге-ир хэгъэки, Краснодар кра-ир пштэми, ащ фэдиз лэжъа-пкэ бэмэ ялэу пфэлоштэп. Мыщ лэпэлэсэныгъэшхо зыхэлъ ма-стерхэм лоф шашлэ. Лэмэ-псы-мэу лоф зэрэшлэхэрэр зэрэ-кынхэм кыхэкылоу ащ бэрэ-фырагъаджэх. Машинэу лоф зэ-рашлэхэрэр иных, кыучлэ ял, ахэр икыу фэдизэу кызызэ-клэнэнхэм пае сахъати 7 — 8 ящыклагъ. Ащ кыхэкыклэ ушъагъушхо цымылэу лоф-шлэныр кызызтырагъэуцорэп. Мыщ лоф цызышлэхэрэм ясо-циальнэ фэло-фашлэхэр афа-гъэцэклэх. Хэбзэгъэуцугъэм кы-зэригъэнафэрэм тетэу ащы-

гъыштхэр афашэфых, ыпкэ хэ-мылгъэу заводым щэгъашхэх. Оборудованиеу заводым члэтыр аужырэ шапхэхэм адештэ. Ар Канадэм кыщашыгъ.

Пашэм кызырилуагъэмкэ, заводыр зылэжъэрэ илътэс 12-м кыкылоу рафтингымкэ Дунэе зэнэкъокъоу поселкэу Гъозэрыплэу шырекылохэрэм игенеральнэ спонсорэу щыт. Илътэси 5-клэ узэклэбэжымэ, Европэ зэнэкъокъухэм язэхэ-щэн пэлухашт мылкъумкэ лэ-пылэгъу афэхьугъэх. Мыщ фэдэ лофтхьабзэхэм иахъэ зэра-хилъхэрэм, гъэхъэгъэшлэхэр зэрилэхэм кьахэкылоу АР-м и Лышъхэ и Диплом плэгъого-

нахышлэ. Нахыбэу кытэнэ-кьокъухэрэр Москва ипредприя-тиехэр арых. Мафэм миллио-ным клэхъэу продукции кы-дэтэгъэклэ. Ащ кыхэкылоу шы-клагъэхэри фэмыхъухэу щытэп, ау ахэм япчъагъэ бэу пфэло-штэп. Мазэм типродукции кы-кылохэр сомэ миллион 280-рэ мэхъу. Зэпыу имылэу кыуч-лэр эклэ кызыфигъэфедэзэ заводым лоф зышлэклэ, бэшэ-рэбым ышъхэ зэрагъэпытэрэ телубэ цыкылоу афашыхэрэм япчъагъэ миллион 2-м нэсы, бэшэрэб «преформэ» миллио-ни 3-м нэс кыдэдгъэклэ тэ-лэкы. Мегавольти 4-м клэ-хъэу заводым электричествэ егъэсты.

Заводым ипашэ тыригъусэу цеххэр кытитгъэплыхъагъэх, ахэм лоф зэрэшлэрэр кыт-фалотагъ. Ащ кызызэрилуа-гъэмкэ, пластикым хэшлыкыгъэ бэшэрэбыр ашынымкэ агъэ-федэрэ порошкыр Кыблэ Ко-реим ыкы Китай кьарачы. Апэраплэу ар кэмлэнэшхом ратакыш, ащ щэгъэгъушъы, градуси 150-м нэсэу агъэплэ. Нэужым ар «литейнэ комплекс-кэ» заджэхэу градус 200 зилэм ратакы. Ащ кыгъэгъушъу зэ-хэшыхъагъэм изы лахьыр нэ-ужым пресс формэм ратакы, ащ бэшэрэб теплэ зилэ пкы-

Лэжъапкэр гурытымкэ сомэ мин 31-м клэхъэ. Адыгеир хэгъэки, Краснодар краир пштэми, ащ фэдиз лэжъапкэ бэмэ ялэу пфэлоштэп.

гъо Александр Левинсон кы-фагъэшъошагъ.

— 2002-рэ илътэсым кы-щегъэжъагъэу анахь инвести-ционнэ проект инхэу Тэхъутэ-мыкье районим щэгъэцэкла-гъэхэм зэу тащыц, — кылуатэ пашэм. — Джырэ уахътэм мы лэныкыомкэ нэкъокъогъухэр тилэхэ хъугъэ. Тилофшлэн зэтэ-гъэжъаклэм Урысыем тэц фэ-дэу итыгъэр мэклагъэ. Адыге-ир хэгъэки, Краснодар кра-ими, ащ кыпэгъунэгъу кьэлэ-шхэхэми мыщ фэдэ завод адэ-тыгъэп. Анахь благъэр Рос-тов-на-Дону ары зыдэщылагъэр. Транспортм пэлухэрэм укы-пкырыкылызэ угушылэн хъумэ, нэмыкы предприяттиехэм ялы-тыгъэмэ, тэ тилофхэм языхтэ

гъо цыкылхэр кыдегъэкых. Зы цехым нэбгыри 3 нахь члэ-тэп, сыда плэмэ автоматикэ

шыклэм тетэу лэмэ-псымэхэм лоф ашлэ. Ахэм хэшлыкы дэгъу афырылэным пае ялофшлэхэр рагъаджэх ыкы шлэныгъэу ялэм елытыгъэу разрядхэр афагъэ-шъуашэх, ащ епхыгъэ ялэжъа-пкы зыфэдизыштыр. Анахь лэ-жъэпкэ инэу кьахьырэр сомэ мин 44-м клэхъэ.

Заводым хэхъоныгъэхэр ышыхэзэ ыпэкы лэкулатэ. Кыпэчынатлэу шыль чыгу ла-хьыр кызылэклагъахы, шъхэ зытель гъэтылпылэшхо ща-гъэпсыгъ. Ащ миллионим ехъу товар члэфэ.

Предприяттием тапэки хэ-хъоныгъэхэр ышынхэмкэ гухэ-лышлэхэр илэх, ахэр цылэны-гъэм зэрэщыпхыраштытым яшъыпкэу пылътх.

КИАРЭ Фатим.

«Мазэм типродукции кыкылохэр сомэ мил-лион 280-рэ мэхъу. Зэпыу имылэу кыучлэр эклэ кызыфигъэфедэзэ заводым лоф зышлэклэ, бэшэ-рэбым ышъхэ зэрагъэпытэрэ телубэ цыкылоу афашыхэрэм япчъагъэ миллион 2-м нэсы, бэшэрэб «преформэ» миллион 3-м нэс кыдэд-гъэклэ тэлэкы.»

шлэгъон тлэкыгъэп. Тидэки кьэбзэ-лэабз, щырэхъат, цыфэу шылажъэхэрэри кыпфэчэфэу кыпэгъокых.

Александр Семен ыкыом кызызэрилуагъэмкэ, 2002-рэ илътэсым апэ ар бэджэн-дэу аштэгъагъ, нэужым пред-прияттиер зытет чыплэр кьа-щэфыжы, ащ зырагъэушъом-бгъугъ. 2003-рэ илътэсым кы-щегъэжъагъэу мыщ пластикым хэшлыкыгъэ бэшэрэбхэу ми-неральнэ псыр, псылэшур, пи-вэр, косметикэ лэпкэ зэфэ-шъафхэр, шампуныр зэра-гъахьохэрэр кыдегъэкых.

— Пластикым хэшлыкыгъэ «преформэхэу» нэужым пред-прияттиехэм ежэ агъэфедэшт бэшэрэбхэу грамм 200-м кы-щегъэжъагъэу литри 5-м нэс зырыфэхэрэр, ашъокы зэфэ-шъафхэр, ащ нэмыклэу ахэм ашъхэ зэрагъэпытэрэ телубэ

псылэшлэ кыдэзыгъэклэрэ фаб-рикэу «Майкопская», пивэшл заводэу «Майкопский» зыфило-хэрэм зэпхыныгъэ адытил. Уры-сыем и Кыблэ шьолпыр пштэ-мэ, тизавод закыу ары мыщ фэдэ пкыгъохэр кыдэзыгъэ-кыхэрэр. Ащ кыхэкылоу типро-дукции дэгъоу зэльашлагъ, осэ-шлэу кыфашы.

Александр кызырилуагъэм-кэ, зэльашлэрэ предприятти-хэм лоф зэрадашлэрэм кыхэ-клэу кыдагъэклэрэм идэгъугъэ изытет мэхъанэшхо раты. Ду-нэе шапхэхэм адиштэнымкэ ыкы стандартизация шыгъэ-нымкэ ащ кыгъэуцурэ пшэ-рылхэм япродукции зэрэди-штэрэм кыхэкылоу, сертифи-кат кыратыгъ. Арыш, япро-дукции идэгъугъэ уехьырэхы-шэжыныу щытэп.

Мы уахътэм заводым нэб-гыри 114-мэ лоф шашлэ. Ахэм

АПЭРЭ ДУНЭЕ АДЫГЭ КОНФЕРЕНЦИЕР

Бзэр щызыгъалэрэр зэрагъэфедэрэр ыкӀи зэралэжьиэрэр ары

Мыбжыхъэ, шэклогъум и 21-м кыщегъэ-жъагъэу и 24-м нэс, Тыркуем ит къалэу Стамбул черкес общественнэ организациеу (ежъхэм зэрэтхэу) «Адыгэ бзэ Хасэ» зыфи-лорэр кӀэщакло зыфэхъугъэ апэрэ Дунэе адыгэ конференциеу щылагъ. Ар адыгабзэм икӀэу хъумэн ыкӀи ащ епхыгъэ лофыгъохэм афэгъэхьыгъагъ. Тыркуем, Израиль, Иорданием, Сирием, Америкэм, Европэм, Урысыем ыкӀи нэмыкӀ кӀэралыгъохэм ащы-псэухъу адыгабзэр зышӀэхэрэр, зылулхэр ащ хэлэжъагъэх.

Мэхъанэшхо зилэ зэфэсыш-хом лъытэныгъэ кыфашӀэу, Адыгэ Республикэм щыц бзэ-шӀэныгъэлэжышхоу, академи-кӀэу, профессорэу, гуманитар ушэтынхэмкӀэ Адыгэ респу-бликэ институтэу Т. КӀэрацӀэм ыцӀэ зыхъырэм ипашӀэу **Быр-сыр Батырбий Мыхъамодэ ыкӀор** рагъэблэгъагъ. Зигъо лъэпкӀэ лофыгъо инымкӀэ кон-ференциер зэрэклауагъэр зед-гъашӀэмэ тшӀоигъоу Батырбий зылулхэм, гуцылэгъу тыфэ-хъугъ.

— Конференцием цы-фыбз хэлэжъагъа, ахэр хэтха, темэ шъхалэу илагъэр, ар кызылэу-хыгъэ зэрэхъугъэр тшӀэмэ тшӀоигъу.

Унэгъо кӀоцӀым адыгабзэр ищыкӀэгъэжъэп. Ар кӀэпӀэтыжыным пae, кӀэралыгъо бюджетым хагъэуцоньш, чаныгъэ-шӀоигъоныгъэ зыхэлъ-хэм ямызакъоу, тхылхэр, еджапӀэхэр щылӀэх шыгъэныр, лофыгъом — бзэм икӀэу хъумэнкӀэ зэрэапэрэхэр сигушылэ щыкӀэзгъэтхыгъ. Лоф-шӀэпӀэ-лэжъапӀэхэм алулхэм адыгабзэр ашӀэу ыкӀи агъэфедэмэ ишӀуагъэ кызырэкӀоштыр кӀэсӀуагъ, яслорэм лъэшэу кыкӀэдӀулыкыгъэх.

— Тыркуем бэмышӀэу щы-зэхашӀэгъэ «Адыгэ бзэ Хасэм» ыпкӀэ кыкӀэу, апэрэ Дунэе адыгэ конференциер рагъэкӀо-лыкыгъ. АщкӀэ Хасэм итхъама-тӀэу **Нажъэ (Тары) Али-Ихъ-сан** бэ фызэшӀоикыгъэр. ЗэкӀэ къекӀолагъэхэр адыгабзэр зы-шӀэрэ зэкӀагъэх. Ащ кыхэкӀэу, мы лофтхъабзэм анахь адыгэ фэмэ-бжыымэ техъэщтыгъ. Ады-габзэкӀэ гуцылагъэх, тыркубзэм темыхъэхэу. КъекӀолагъэхэр гъэсэгъэшхох, мыр зэрашӀо-ло-фыр, хэшӀыкӀ зэрэфырялӀэр мы-гуащӀэу. Филолог зырызхэри ахэтыгъэх яакъыл зынэсэу, зы-тефэрэр мымакӀэу. Темэу щы-тыгъэр адыгабзэм изэгъэшӀэн лӀрыфэгъу шыгъэныр ары. Сы-да ащкӀэ пшӀэмэ хууштыр? Ки-риллицер е латиныр ара хэза-гъэрэр? ЕжъхэмкӀэ лӀрыфэгъоу альпӀэ латин шрифтыр. ТэркӀэ ар гупсэфӀп, тэ тильапсэр ки-риллицер арышъ, латиныр ху-рӀп. Тихэутыгъэ тхыгъэхэу Мэщ-

бэшӀэ Исхъакъ, Дэрбэ Тимур яехэр афэхъыгъэх. Латиньбзэр нахь псынӀкӀэу ало. Латиньбзэм-кӀэ тхылъ цыкӀлхэр кыдагъэ-кыкӀ, ау макъэр тамыгъэхэм къамытӀэу. Ау лъэшэу гуетыны-гъэхэу фырялӀэу кытӀкӀэхъухъэ-хэрэм адыгабзэр ягъэшӀэгъэн зэрэфаер къало. Мыщ поли-тикэ лоф хэлъӀп. Кириллицер ялӀум-пэмӀп, щагъэзыерӀп, ау тыркубзэр зэрэтхыгъэ латин шрифтыр нахь апӀэблагъ ыкӀи къало. Ахэтых зырызхэри ки-риллицер зэрагъэшӀагъэу зышӀо-гупсэфхэри, ау нахьыбэм ла-тиным зыфэкъудыи.

— Лофтхъабзэм латин шритфым нэмыкӀэу уп-чӀэхэр бзэмкӀэ кыщӀалэ-тыгъэхэу цыта?

— ГумэкӀыгъохэм ащыщыр адыгабзэр лъэпкӀым кыфэ-гъэнэгъэныр ары, ар ятӀонэрэ упчӀагъ. Инэу зыгъэгумэкӀы-хэрэм, зымыгъэгупсэфхэрэм ащыщ тильӀпкӀэ ышъхъэ кы-рыкӀуагъэр, итарихъ, ихъишъэ зэрамышӀэхэрэр, мы лъэныкъом лоф дэшӀэгъэн зэрэфаем аналэ тырадзагъ. Гъэзетэу «Гъуазэр», журналэу «Кавказыр» кыдэ-гъэкӀыгъэнхэм пӀдзэжыгъэн фаеу альпытагъ.

— Адыгэ Дунэе конфе-ренциер зэхашӀэн амалыр сыда къязыты-гъэр?

— Конференциер ежъ Грантэу къалэжыгъэмкӀэ зэрагъэзекӀуа-гъэ, зэхашагъ. «Адыгэ бзэ Ха-сэу» зэхашӀэгъагӀэм Интерне-тымкӀэ тидэ щылэ адыги зэ-фишагъэ, адыгабзэм икӀэу хъу-мэнкӀэ адыгэ лъэпкӀым ышӀэн фаеу кӀэуцурэ лофыгъохэм за-щагъэгъозагъ. ЗэкӀэми тызэ-дэгущылӀэзэ, тишӀошӀ зэтхы-

лӀэзэ, мы лофтхъабзэм тыккы-фӀэклауагъ.

— АдыгеимкӀэ хэтэ кон-ференцием ош нэмыкӀэу цылагъэхэр?

— Тэ нэбгырищӀэу тыкӀуагъ: Адыгэ телевидениемкӀэ — **Гъу-кӀэлӀ Сусан**, юрист-экономис-тӀэу, Хъытыу зӀпхыныгъэмкӀэ кӀэщаклоу хуыгъэ **Мырзэ Рэ-мэзан, сэры**. Тыркуем иуни-верситет щылӀэхэу, щезыгъа-джэхэу ХъакӀэмыз Мирэ, Долэ Рузаннэ, ШъхӀэлэхъо Сусанэ хэлэжъагъэх. Конференцие гор-рэм кӀуагъэу, Дюзджэ щылӀэгъэ Унэрэкъо Мири ащ кыкӀи бзэ конференцием хэлэжъагъ, адыгэ хабзэм илофыгъохэм арыгу-щылагъ.

— Апэрэ дунэе адыгэ конференциеу адыга-бзэм икӀэу хъумэн фэ-гъэзэгъагъэр сыдӀуштыгъ кызызекӀэлъыкӀуагъа?

— ПстӀэуми апӀэу, дзэм хэ-тыгъэ кӀулыкӀушӀэу, полков-никӀэу, хасэм изэхэщаклохэм ащыщӀэу **ЦӀей Елмызэ** шлуфӀс псалъэкӀэ адыгэ бзэ зэфӀсыр кызылӀуихыгъ. Апэрэ гуцылӀэр, «ЛъэпкӀыбзэр пшӀэным мэхъанэу илӀэр» зыфилорэр, сэ кӀэсшыгъ.

Адыгабзэм лъапсэ ыгъоты-ным ищыкӀагъэр, адыгабзэр, методикэр (егъэджэн шыкӀлэ-хэбзэ икӀур) алӀкӀэлъэу Адыге-им куп игъэкӀыгъэу, мы лофыр зэшӀоыхъгъэн зэрэфаер кӀэс-луагъ. Ежъхэми яныбжыкӀэхэр Налщык, МыекӀуапӀэ, Черкес-скэ ащырагъэджэнхэу къагъэ-кӀонхэшъ, ящыкӀэгъэ гъэсагъэ-хэр ялэ хууныр лофым зери-щыкӀагъэр кӀэзгъэтхыгъ. Унэгъо кӀоцӀым адыгабзэр ищыкӀэгъэ-жъэп. Ар кӀэпӀэтыжыным пae кӀэралыгъо бюджетым хагъэ-уцоньш, чаныгъэ-шӀоигъоныгъэ зыхэлъхэм ямызакъоу, тхылъ-хэр, еджапӀэхэр щылӀэх шы-гъэныр, лофыгъом — бзэм икӀэу хъумэнкӀэ зэрэапэрэхэр сигушылэ щыкӀэзгъэтхыгъ. Лоф-шӀэпӀэ-лэжъапӀэхэм алулхэм ады-габзэр ашӀэу ыкӀи агъэфедэмэ ишӀуагъэ кызырэкӀоштыр кӀэсӀуагъ, яслорэм лъэшэу кы-кӀэдӀулыкыгъэх.

Али-Ихъсан Нажъэр — Ха-сэм итхъаматэ, анахь ишъып-кӀэу, ыгу етыгъэу адыгабзэм фӀэлажъэхэрэм ащыщ. «Адыгэ-бзэ гуцылалъ» ылоу тхылъ

рӀп, — ало. — Ау джырэкӀэ адыгабзэр тӀэкӀэмыкӀыпӀэнымкӀэ зымышӀэжъхэрэмкӀэ тэ тилӀэры-фӀэгъур, нахьышӀур латиныр ары».

Лъэшэу инэу, инэу ыгъэгъу-мӀкӀэхэу пчыхъи, чӀэци Ин-тернетым итых, бзэ гумэкӀыр ашъхъащыт. ЯеплъыкӀэ къало, уагъаштэ ашӀоигъу. Ау бзэр анахь зыфӀэныкӀор, научнэ лъапсэ илӀэу удӀлэжъэныр ыкӀи урыгушылӀэныр ары.

— Къэбэртаем кыкӀы-гъэхэм адыгабзэм икӀы-зэтэгъэнэн-ухъумэнкӀэ

Мы лофтхъабзэм анахь адыгэ фэмэ-бжыымэ техъэщтыгъ. АдыгабзэкӀэ гуцылагъэх, тыркуб-зэм темыхъэхэу. КъекӀолагъэхэр гъэсэгъэшхох, мыр зэрашӀоигъу, хэшӀыкӀ зэрэфырялӀэр мы-гуащӀэу. Филолог зырызхэри ахэтыгъэх, яакъыл зынэсэу, зытефэрэр мымакӀэу. Темэу щытыгъэр адыгабзэм изэгъэшӀэн лӀрыфэгъу шыгъэныр ары. Сыда ащкӀэ пшӀэмэ хууштыр? Кириллицер е латиныр ара хэзагъэрэр?

сыд еплъыкӀэха ялэ-гъэхэр?

— Къэбэртаеми нэбгыри 8 кыкӀыгъагъ. ЯтхэкӀошхоу КӀы-шъэкъо Алим кызыыхъугъэр илъэси 100 зэрэхъугъэмкӀэ до-кладхэр къашыгъэх. ГъэшӀлэ-гъонхэр къагъэлъэгъуагъэх. Адыгэ кӀэлэцӀыкӀу мультфиль-мэм тырагӀеплъыгъ. Якуп хэтэу **ХъатэжыкӀы Валерэ къэгъу-щылагъ, адыгабзэм иегъэджэн кызызтӀэнынымкӀэ кириллицер зэрэнахьышӀур, тызэхэхан, тикӀэлакӀэхэр зэрэгъэшӀэгъэн-хэ фаеу кылуагъ**. Адыгэ ха-бзэм тетӀэу бахъсымэ кызыда-щи, лӀгубжъэхэм арытӀэу къа-ратызэ, алӀпӀэ рахьылӀэмэ, Тхьэ рагъэлъӀухъэзэ рагъэхъумпӀы-гъэх. КъэбэртӀэе ыкӀи кӀэхэ (адыгэ) гуцылӀагӀэр зэфӀэдӀэу конференцием щырекӀоикыгъ.

— Ежъ лӀкӀыбым щылӀэхэм ащыщӀхэм ипсалъэхэр сыд фӀэдагъэхэ?

— Дахэу къэгъушылагъэх Тыр-куем щыщӀэу **НӀпсэу ЗӀчэ-рые, ХъаткӀо Шъаукъый** (Тыр-куем икӀи Израиль кӀожыгъэу щӀэпсӀэу).

НӀпсэу ЗӀчэрые дунаим тет адыгэхэм зэкӀэми зы чыгу, зы кӀэралыгъо зэрӀтилӀэр, ар

«Къэлогъэн фаер, дунэе зӀлукӀэу адыгабзэм фэ-гъэхыгъэр зӀдӀэ-зӀпӀэлъэш хэмылӀэу, зӀкӀэдӀулыкӀ макъэр хӀлукӀэу зэрӀкӀуагъэр ары».

цыкӀуи зехигъэуцуи кыдигъэ-кыкыгъ. ГуцылӀэкӀэ шыкӀлэ-ама-лыр чӀамыненыр ары зыуж ит-хэр. «Тэ кириллицер еджапӀэ-хэм ачӀлӀэхъгъэн зэрэфаер кыдигурӀо ыкӀи щыдгъэзые-

Урысыер арӀэу зэрӀщытыр ашӀэн фаеу кылуагъ. «Тита-рихъ икӀоу замышӀэкӀэ, зэкӀэ лоф пстӀэу тызыпылӀыр хъа-улуй», — ело.

ИгъэсэныгъэкӀэ, иакъылкӀэ

чыжъэу зэрэнэсырэр кыхъэ-щӀэу доктор диссертациер ли-тературэмкӀэ етхы **Жыылэ-кӀо Хъалид** (ильэс 40 фӀэди-зыныбжъ). **Хъуажъ Фахъри** игу-щылэ дахэу гъӀэпсыгъагъ. Гол-ландием **ХъаткӀо РӀэджэб** кы-кыгъ, лӀы цӀэрылоу, Адыгэ Ду-нӀепсӀэу хасэм изэхэщаклохэм ащыщ, бзэ лофыгъохэм игъэ-кӀотыгъэу къагъушылагъ.

Тыркуем джыдӀэдэм лоф щы-зышӀлэхэрэ ХъакӀэмыз Мирэ, Долэ Рузаннэ, ШъхӀэлэхъо Сусанэ адыгабзэм иегъэджэн-кӀэ лофыгъоу кӀэтӀэджхэрэм къа-тегушылагъэх. КупӀэу рагъаджэ-хэрэм ахахъэрэ нэбгырэ 32-м щыщӀэу нэбгыри 4 закӀу адыгэр. Ары, гухӀкӀ ащ фӀэдэ шыкӀлэр, ау кыбгъурылон фаер мы зэкӀэ апӀэрэ кӀэушыгъоу, егъэжъгъоу зэрэхъурэр ары.

— Дунэе адыгэ конфе-ренцием ифэмэ-бжы-мэ, имурад икӀуыкӀэ ащ илофшӀлэгъу мафӀэхэм кӀагъэтхыгъа, къахъ-щыгъа, адыгэ гупшысэм зы лъапсэ ыгъотыгъа?

— Къэлогъэн фаер дунэе зӀлукӀэу адыгабзэм фӀэгъэхы-

гъэр зӀдӀэ-зӀпӀэлъэш хэмы-лӀэу, зӀкӀэдӀулыкӀ макъэр хӀлукӀэу зэрӀкӀуагъэр ары. Кон-ференциер зезышагъэр Ады-геим икыгъэ тележурналистӀэу ГъукӀэлӀ Сусан. МӀэщбашӀэм, Къуекъом яусэхэу адыгабзэм, адыгэхэм афӀэгъэхыгъэхэм къа-джагъ, изекӀокӀэ-шыкӀэ агу ри-хыгъ, инэу ыгъэрэзагъэх.

ПартиякӀэ плӀуралистическэ-демократическӀэу зэхашагъ. Па-щӀэр — лӀкыб адыгэхэм ащы-щӀэу, ащ щыпсӀэу **МӀэрэтыкӀо КъӀэплӀан**, илъэс 50 фӀэди-зыныбжъ.

Адыгэ партиеу щыт, адыгэ-хэм яфитыныгъэхэм ачӀэдӀэу-гъэныр зэшӀуихэу Урысыем пӀэ-рыохъу фӀэхъунэу зэрӀчымы-тыр хагъэунэфыкыгъ. **Жы-лӀэкӀо Кемал**, партием итхъа-мэтэ гуадз, кызыгушылӀэм ана-хъэу кӀигъэтхыгъэр адыгэхэм языкыныгъэ зэтэгъэуцожыгъэ-ныр ялофыгъо инэу зэшӀуахынэу кызырӀажӀэрэр ары.

Конференциер зы сыхъатыпӀэ фӀэдӀэу, зӀгурылӀоныгъэрэ зэрэ-лӀытӀэжърэ хэлъэу кӀуагъэ, инэу кытфӀэрэзагъэх. ЛӀышхохэр адыгӀгъэ хабзӀкӀэ кыщытпӀэ-гъокыгъэх, юрист-адвокатӀэу **ЕшӀэ Ислам** ыдӀэхъ тыщылагъ, тыхъэкӀагъ. ТызэрӀзӀщыщым ты-гукӀэ рӀэзэныгъи, рӀэхъати ахӀд-гъуатӀэу, адыгабзэм икӀэу хъумэн лофыгъохэм тӀаусагъ.

— ТхъауегъӀпсӀэу мӀэ-хъанэ зилэ лъэпкӀэ ху-гъэ-шӀагъэр кызырӀэ-фипӀотыкыгъэмкӀэ, Батырбий.

— Ори, опсӀэу.

МАМЫРЫКӀО Нуриет.

(Къызыкълэтыклорэ
тыгъэгъазэм и 6-м
кыдэккыгъэ номерым ит).

Джы мы гуцылэхэр Къай-мэт аужырэу зэрэзехи-хыжырэр ныбжи ышхъэ къы-ригъэханыеп, арэпышъ, егъа-шэми Гьуклэмкъомрэ ежырырэ зэрэзэрэмьлэгъужышхэри...

Революцием ыуж, колхоз-хэр зэхашэхэ зэхум, мы чы-унэр ратлыкыгагъ шыблэкъо-хьаблэмэ. Икыхагъэкли ишъом-бгъуагъэкли лэбыхъу-лъэбыхъоу дэшхьахыгагъэхэп. Ичлэхьапли лэрыфэгъугъ. Дэккхэр пхъэшъ-бэ зетегъэтхыгъэ упсыгъэхэм-клэ пклагъэх. Джэхашъори ары, ау ащ тедзэгъэр чыгъэ пхъэм-бгъу. Ышхъи пхъэ зэхэлуплэгъэ чэпэ егъэзыхыгъ, лужоу тыдэ-кли ятлэр къытыратэкхожыгъ. Мэкъуштэ пхъэуахъом фэдэу мьлэгъэ дэдэмэ, клашъом клэ-мыоу, цыфыр цызеклон ыпъэ-кыштыгъэ. Тэот-кудэ-фэтагын ыгыплэу бригадэ чыжъэм мы-ры илагъэр. Хабзэу къызэрэ-рыклоу, ар гъамафэрэ чыылэ-тэгъу, кымафэрэ фэбаплэщтыгъ.

Аджалыр гъэшэхъугъуай

Рассказ

Джы марышъ, Чышхъэ Жын-тыумэ янэбгъо тлысып!

«Ахад, ахад!» — кьеушхъ-хъэ плонэу макъэм зыкыгъэ-нэрыгы. «Ащ фэдэхэр къы-зылэклэмыгъау!» — пхъэшэ-нашэу ыгуклэ фыпеупкы мыдрэ-ми мэкъэ ишъугъэм. А лъэхъа-ным джауштэу ичылэгъуи пигъо-дзыжыштыгъэ Къаймэт.

Чэц кыхъэм ичылэ нэлүшъ-хъэр зэрэтырибзеикырэр! Зи-

упсын фэягъэп. Къэлэжъ нэб-гъожыр цапэклэ кыуигъэштэ-жышхэ. Псыдзэ зэпымыужыым ехъыр гумэклэ зэгъээфэнэу Ещыкум ыпллэу къиуагъэр. Бэрэ цытыгъэп, кыгъэчэрэгъ-жи, Мыстхъэбын йуашъхъэр чыжъэклэ къызэринэклыгъ. Нэ-фымышъ-нэфылэ зэклэчыгъоу ижъклэ урымхэр зыдэсыштыгъэ къутырым ихэгъуашъхъэ кы-техьагъ. Ос мэклэ ос шъабэу

самбырэу къытэкъурэми, псы-чэтхъуплэ къакыр лъапсэм шыт урым къэрэгъулэ лыжъэу сэлам къэзыхыгъэри, гъоплэз гъэжъо-гъаклэ плонэу, моуштэу зыцыпэ кыдзэыгъэпсыгъэ хъурэешхоми — пстэуми Ещыкум игулы-тэ-зэхашлэ джыри алылэсырэр. Хы Шыуцлэ лъэныкъомклэ кыклэу нахыпэрэ Бэщыкы-хъэблэжъэу адыгэхэр Псыфэбэ къалэклэ заджэхэрэм кыдэ-

кырэ мыжъо гъогу шъхьалэмрэ моу джы къызэринэклыгъэ урым къутыри цыклым кыщехъэрэ ку гъогу гъэделакломрэ зыщы-зэуалэхэрэм дэжъ кызынэ-сым, ос зезэрэлъасэм кы-хэщырэ гъогурыклор къызэте-уцагъ. Джыры нылэп ыгу ци-зэу ащ жыы кызышэжыгъэр, гупсэфыгъо-гугъэплэшлу горэм, умышлэмэ, ыцыпэ теуцожыгъ, хъау, кыгъотыжыгъэ плонэу. Ащ кыкылэпыклоуи гъогум ужэу илэми Къаймэт защигъэгъозагъ. Нэфылэпэ ос шъабэр атегъэ-утысагъэу кыхэщыштыгъэх ужыбэхэр, лъэсыр лъэсэу, авто-мобиль ужхэр цлэнлэ-кыуан-лъэхэу... «Сыкъэгужыгъээн шы-уа?» — изэхашлэ тэпшэсым фэдэу кыхэлъэтыгъ. Арэу зэ-рэщытызи, Ещыкур зыгорэм цыгугъыштыгъэ.

Мы аужырэ мэээ заулэм мыщ фэдэу пчэдыжыпэ ду-наим зэ нэмылэми хэплъагъэп: огурыс шэплышъо-гъожышъо самбырыр ямышлыкылау къоклы-плэм ышхъагъэ кытетлысхъагъ, осыр, цыхъагъэм ехъырэу, кье-убгъохыжъэу.

МЭХЪОШ Руслан

Чыгы тхьапэхэм чыгыпкыр
гулээ къабгынэ,
Тхьагъэпцыгъэ зезымыхъэрэ
пкыр къауцлэны,

Кымэфэ лыгъу-лыст пашхъэм изакъоу къыранэ
Ежъ афэлэжыагъээ ымышлэу къогъанэ.
Джащ фэд, цыфми гъот елэфэ лухъэ-луклэ иунэ.
Ау зыгорэ кызышхышхыкы, елбэтэу абгынэ.
Кыгонэжырэр нахыбэм зырызы къоды,
Кыдэлэпылэн зылорэр ащи нахъ мэклэж.
Ныбджэгъу шъыпкэр зыцагъотрэр кыным иушэ-тып!

«Ныбджэгъу» плонышъ, къахэпхыштым джар
иекллалл!

Уахътэм днштэу тыжъугъэзеклэу!

1

Емрэ шлүмрэ зэбэн зэпытхэми егъашлэм,
Мынэбгрэ зырыз къодыехэу,
Лъэныкъо горэ лъэныкъоклэу шымытэу —
Лъэныкъо пстэури къызэлъиубытэу
Цыфэу шылэр тлоу гошыгъэу — «фыжырэ»
«шыуцлэрэклэ» —

Зы купыр зэо клэгъэстэу, цыфыр зыпъэгъу мыхъоу;
Адрэхэр ахэм ящынагъо ыуххэу...
Хъунклэкло-техэкло шэнхэу яхабзэхэр
Фэдэу шыабгъэу алэрэ купым;
Фэдэу зыч-зыпчэгъу зэгурьлэхэу
Зэдырагъаштэу фэдэу ашлэщтымклэ,
Фэдэу хэти ыгу хъулэхэу яшхъамыс-яжъалымыгъэклэ
Непэ фэдэу кыхэклыгъэп —
Зэрэ Европи фэдэу зэкъотэу США-м едэлэу!
А купым икупэгъу США-р
Ащ зыдигъазэрэм, лопэ зыдишлэрэм дагъазэу...
Сыд ушхъагъу ышлыми,
Тэ гъэретынчъэ тызэришлынэм,
Зыфаер зыфтигъэшлэным нэмыкырэ гугъу зи имылау
Зихъу-зилызы, моклэ-мыклэ зедзы.
Илүмэт куп акылынчъэу едэлүзэ
Тыраутын гухэлъ алыгъэу лъэбгъу къадзы...
Ахэм альэгъу хъурэ зи шылэп
Ежъхэм ашхъэ закъо нэмыкы, ау...
Афэмлъэгъухэрэр тэры
Хэгъэгъу клоцлэ лопхэмкли,
Лэкыб политикэ зехъанкли —
Темыпхыгъахэу зыгорэм тэпсэушъ;
Тшъхъэ тэлъытэжышъ, тымыдобэ-дашхэу,
Тинамыс къэтэухъумэжышъ.
Зыгорэм ыжэ тыдэмыппыхъэу, сыд кытитиощт
тлоу,
Тизэхэшлыкы тетклэ зэрэтшлэигоу тэпсэушъ;
Тшлалхъэмклэ США-м теупчыжърэпышъ!
Пщылыплэ узизыгъэуцорэ займ-чыфэклэ тельэлужъ-
рэпышъ...

2

Кытэклугъ, шъыпкэ, фэдэ лъэхъан:
СССР иныр зэбгырагъэтэкъуи,
Прогрессым имэшлоку тыкыпытэкъуи
Тызыхатакъом темэн-орыжылыэм
Зылэ къэзышхэин горэм нэр фэбырылэу...
Гайдар, Чубайс, Бурбулисмэ...
Яшлойгъоныгъэ-гухэлэмэ тырлэубырылэу...
Зызыфагъазэм США-м Ельциныр ялэшхъэтетэу,
Ыгъэгъушлэуагъэхэу титхъаыклагъэ,
Ашлэш мыхъоу къадэхъугъэр —
Илъэсипшлэ пчъагъэм шлу къафпымыклэу зэшагъэхэр
Апашхъэ кызэрифагъэр!
Ахэм ялэмырклэ илъэсипшлэ зытлүм чыплэ тиклыгъэп.
Чыфэл тыхъугъэу тылэубэбагъ,
Кытитыригъэлпэхэу ыгу, тиулэбыгъ...
Тлоклипллэ пшлэу илъэсхэр титарихъ кышъо
Хэмклоклэжын бжыгъэу кытенагъэх.

3

Ари зэтынэклыгъ зызэшлэуемыгъэкыпэу
Кыуачи, шъхъаклы, лъэкли кыйтхэнэжыгъэр
Зэтыгъойлэжыи зы бжымэу
Тишэнхэр ыпсыхъэхэзэ кынымыгъуаеу...
Тытеуцожыгъэу тлэ, зыкыэтшлэжыгъэу.
Зыфэмгъэгъужъ шъхъакло, гузэбгъэжъ тшлыгъэу;
Гугъи тилэу, лыгыи тхэлэу зытыужыжызэ
Ти-гъо-гу тырэкло тикъарыу хахъозэ. —
Зыми еттышхэп, тыфидэхышхэп
Тыфэкъллэ шъхъафитышъ, тигъогу убагъэ! —
Икъунрэ, тишхызэ шъхъаклом, тыгу пагъэ...

4

Ары кьемыкылэрэри США-м.
Зэрэдунай псаоу яфэмэ-бжымэ ахэм
Зынэсын фаеу алытэрэр,
Ифедэ хэкыплэ ышынклэ инэплэгъу итыр!
Шыпкэмэ дунайр ежъмэ апай закъу кызыкылэ-
хъугъэр...
Адрэхэр къадеушъэклынхэ ащ фай лорыдэгъазэхэу...
Афэзымышхэрэр япый пцлалцл...
Ары тэ тызкылафыгъэри нэлпчим.
Ау къагъотыгъэп агъэштэшун!
Ныбжи нахъэу тэ джыдэдэм тылэш!
Тизэхэшлыкы лъэгэ дэд, хъуау-пшау.
Мыхъу зыщыхъурэм хъазыр тионэш,
Къащытымыгъаклэуи тылэшэ-шъуаш!
Непэклэ тызщыкылау тэ тызыфаер —
Мапырныгъэ зытелъ дунайр псау.
Улэу лыягъэ санкциехэмклэ тагъэшми,
Тшъхъафитныгъэ тлэкышхэ тыухъумэн!

5

Тилагъэпти амал тыпэуцужынынэу США-м
Тлоклипллэ пшлэу илъэсхэм
Тэц нэмыкы зыщыштэщтыгъи зи шылэпти,
Дунайр ылэ кыыригъэхъанымклэ игухэлъыгъэхэм
Яшлэн къэсыгъэклэ игъоу ылытэзэ,
Зэхикъутагъ Югославиеу лоп зимылагъэр.
Ирак ащ клэпыгъэкылау пцлэхэр тырильхэхэзэ.
Дунаим тырипэгъон ымылэкылау Иран нэлпч ри-
фыгъагъ.

Шъо зилэ ревбырсырхэу
«Арапы гъатх» зыфалуагъэхэр
Мысырым, Ливием ащызэхещэх,
Афганистани ехъэш, зэлегъахъэ.
Сирием щыхъурэри ыгу рехъы дэд —
Шъхъахыгъэу ащ ебэнрэмэ агот.
Джы Украинэм ар кынынэсыгъэу
Гъудэ гушыкыгъоу нэрыгъ ышлыгъэу
Зэрегъэуклыжыых ицыфхэр
Тэрэу ащ анахъэу зытетыр ыналэ...

6

Экспертмэ къаохэрэр зэфэсхысыжыхэмэ
Шыхъухэрэм джы Украинэм пай,
Тэры анахъэу зытэцэгъэр
Япсэгъэклод чатэ США-мэ...
Ташынэу кычлэджэ,
Къагъэуцуным
Хъалэбэкыушхоклэ ыпэклэ тилыкылотэн
Рахыплэагъ ялэккыи зы кызтрамыгъанэу...
Зао кыташылэагъ зэрэщыт шыпкэмклэ!
Сэмэркъэунчэ ар, ныбджэгъухэр,
Машло зыхэмылэ зау тызхашэ пэтрэр —
Тизакъо ташыным, тлыы шъэфэу клашъуным
Афэгъэхыгъэ нэиут зау...
Ащ тетэз тилофхэр —
Зыфэгъэгъужынынчъэу тыгугъуемыплэ, зэрэтшлы хабзэу...
Къимыбзэу тиунэ псы
Есыккы лэзэ тыхъушхурэп. Ау...
Кылыуитхэмэ псы убытыплэр —
Луитхынынэу игъо идгъафэмэ —
Къэбгъэуцужынынклэ псыр клэсащэ хъунба?..
Гын гъозыр кытшхъарыхъагъи, ныбджэгъухэр,
Сыд тызфэчыерэр кызыфэтлэжымэ ордэ зыд-
гъэхъыежъэ?

Кышъоурэба гын гъозымэр шъо джыри?
Зэхэшлыкынынгъэ ин зитэжыгъэгъа!
Тидэгъо тлэкы-шъоклэхэр
Орэ ти Президент, орэхэбзашхъ —
Хэти фэрэгъэхыгъ — тэжыгъэщылэ.
Тыкыжыгъэуцу пытэу ти Президент!
Зычы-зыпчэгъоу зытэжыгъэшлэ зыкынынгъэ тхэлэу,
Къин кытфыкъоккы къэс зэрэтихабзэу!

7

Нахыбэмкли ары тызэрэхъугъэр.
Тызэкъоуцонымклэ, зыкынынгъэ тхэлэу
Владимир Путиным тыгоуцонымклэ бэ кыддэхъугъэр.
Обществэр зыккы нахъ мэхъу непи нычэпи.
Ау олигархмэ ахъэу ращыгъэм икышэжынынклэ,
Мызеклорэ мылэкоу лэкыб къэралмэ
Щащэфрэмэ лъаплэу якъэгъэуцунклэ,
Ялфыгъэхэм ящеджэн ащ нахъ маклэ тшлынымклэ
Япатриотыгъэ ащ
(Лъэпкыпсэ-хэкупсэр)
Икыу фэдизэу къагъэлъэгъонымклэ
Маклэп джыри дагъоу, шыклагъэу тилэр!!
Ар зэхашлэнэу ахэм ташэгугъы
Янарод щыщ шыпкэзэ зашлынэу,
Щынагъоу кытшхъарыхъагъэм иинагъэ
Гукли, шъхъэкли зэхашлэнэу!
Хэгъэгум игъэпытэн,
Тшъхъафитныгъэ икыухъумэн
Алэккырэ зэккы, кызтрамыгъанэу зи, фашлэнэу!!!

КУЛЬТУРЭМ И ИЛЪЭС

Орэдым псэ кыпызыгъаклэрэм гуцылэгъу уфэхъумэ, макъэр зэригъэфедэрэм уналэ темьдзэнэу хьурэп. Адыгъ Республикэм и Къэралыгъо филармоние иэстраднэ купэу «Ошъутенэм» иорэдылоу Даутэ Сусанэ упчлэхэм джэуапхэр къаритыжьыхэ зэхъум, сэнэхъатэу кыыхыгъэр зэрэшлогъэшлэгъоныр псынклэу кыбгурылонэу шытыгъ.

Мэкъэ дахэр зэхэхыгъошлэу

— Уезыгъэджагъэр, уисэнэхъат ишъэфхэр озыгъэшлагъэр гъашлэм шыуигъусэу олытэ, — кьелуатэ Даутэ Сусанэ. — Урысыем изаслуженнэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмарэ сызэрэлуклагъэр синасып кыыхыгъэу сэлъытэ.

— **Фестивальхэм, зэнэкъокъухэм уахэлажьэу улъэгъуштыгъ. Шытхьуцлэхэр кыдэпхыгъэу зеогажъэр ара орэдыло ухъунэу мурад зыпшыгъэр?**

— Нурбый, а упчлэр бэмэ кысаты. Илъэси 8 — 9 сынбыжьэу орэд кьаслоштыгъ. Слэрэп сисэнэхъат кыхэсхынымклэ егъэжаплэ сфэхьугъэр. Силахылыхэм яепллыклэхэр, артист цлэрылохэр шысэ сфэхьугъэх. Фестивалэу «Адыгеим ижъогъожьыхэр» сиеджаплэу слъытэштыгъ. Зэнэкъокъухэм зафэбгъэхъазырызэ, уишлэныгъэ хэогахъо, гухэлхэр зыфэошлыжьых.

— **«Адыгеим ижъогъожьыхэм», Урысыем ифестивалэу «Хрустальная магнолия» зыфилоу Шъачэ шыкыуагъэм, Дунэе зэлуклэгъухэм шытхьуцлэхэр кьашыпхыгъэх. Ахэр угу кызырэинагъэхэр кьыталоба.**

— Уилофшлагъэ уасэ кызырэфашырэу уегъэгушлэ. «Адыгеим ижъогъожьыхэм» язэхэщаклохэм ашыщэу, Адыгъ Республикэм культурэмклэ иминистрэ игуадзэу Шъауапцлэкъо Аминэт бэрэ сылуклэштыгъ. Ащ зэ кызыр

рэсиклогъагъэу, фестивалхэм, концерт хэхыгъэхэм цыф цлэрыломэ уащылккэ. Ахэр искусствэ лъагэм илотаклох. Шысэу атепхырэу уфызэплэкыжьы пшлогъоу бэрэ кыыхэкы. Зэлашлэрэ композиторэу Владимир Шаинскэм Шъачэ тыщылуклагъэу нэгущлоу кытэплъызэ, орэдыр зыусырэмрэ артистэу орэдым псэ кыпызыгъа-клэрэмрэ язэгурылоньгъэ имэхъанэ клэклэу, лупклэу кырылуалэщтыгъэр гъэтхэ чыгъ тхьапэхэр жьыбгъэм зэригъэлущашъэхэрэм фэсэгъадэ.

— **Гъатхэр илъэсым нахь угу шырихырэ уахътэу зэ кысэплогъагъ.**

— Дунаир нахь дахэ зышыхурэр гъатхэр ары. Сыфай кьаслорэ орэдхэмклэ Адыгеим ичлыопс, ицлыфхэм ягъэхъагъэхэр кьислотыкынхэу.

— **Уиорэдхэр кызырэхэпхыхэрэм тытегъэгушылэба.**

— Орэдыклэм сышыщынэу кыыхэкы. Сиклэлэцлыкыгъор Джэджэ районым шыкыуагъ. Адыгабзэр дэгъоу зэзгъэшлэныр сфэмьгъэхьугъэу сэлъытэ. Макъэм кьеклурэ орэдыр ары сыдигъуи сызылыхьурэр.

— **Огъота узыфэе орэдыр?**

Даутэ Сусанэ ышъхъэ кылытэ, гум илър кыло зэрэшлогъор кыыхэщэу кысэплъыгъ, ау зэдэгущылэгъур нэмыклэу лъыклогъагъэу кысэщыхьугъ.

— Тиухътэ орэд зыусырэ композиторэу Адыгеимклэ тилэр бэп. Ащ укыпкырыклмэ, орэдэу кьэпложтым узэрэлъыхурэр маклэп.

— **Эстраднэ купэу «Ошъутенэм» ухэт. Узыхэлэжьэрэ концертхэр пшлогъэшлэгъонхэ?**

— Художественнэ пащэу, композиторэу Хъэклэко Алы дэгъоу тызэхэщэ. Платыкыо Маринэ, Мамхыгъэ Маринэ, Хъут Рустам, нэмыклэхэм саригъусэу концертмэ бэрэ сахэлэжьагъ. Композитор зэфэшъхъафхэм аусыгъэхэр тирепертуар хэтых. Лъэшэу уфамэ, орэдыр бгъотышт.

— **Тхьабысым Умарэ, Хэшх Казбек, Сихъу Рэмэзан, Гъонжыкыо Аскэр, Андзэрэкъо Вячеслав, нэмыклэхэм яорэдхэр кьэолох.**

— Тикомпозиторхэм яорэдышъохэр дахэх. «Джары шлулэгъур зыфэдэр», «Джэгур», фэшъхъафхэри джырэ уахътэм нахьыбэрэмклэ кьэсэлэх.

— **Тиартистхэм шысэ атепхы пшлогъо зыхьуклэ, сыда апэу угу кыихьэрэр?**

— Лъэуж дахэу искусствэм кыщагъэнагъэр сэгъэлэплэ. Сэмэгъу Гошнагъу, Шъэожъ Роз, Нэхэе Тэмар, Андзэрэкъо Чеслав... Нэбгырэ пэпч тхылы фэпхын плэкышты. Искусствэхэмклэ республикэ колледжым сыщеджэ

зэхъум, жьыр кызырэпщэштым, макъэр зыщыплэтыштым, орэдым купклэу хэлъыр цыфмэ зэралъыбгъэлэсыштым, нэмыклэхэм Нэхэе Тэмарэ сафигъасэщтыгъэ кьодыеп. Артистым ищылэныгъэ кызырэкылоу зэрэщымытыр кызыгуригъало шлоигъуагъ.

— **Узыхэлэжьэрэ концертхэм уишлэныгъэ кьагъэбаинымклэ сыда зышымыгъэгъупшэрэр?**

— Хъэклэко Алы, Хъот Заур, нэмыклэхэм концерт пэпч гуклэ зыфэдгъэхъазырынымклэ лэпылэгъу кытфэхьуштыгъэх. Сятэу Пэнэшъу Налбый, ащ ышнахыжьэу Мыхъамодэ спортым щашлэх, футбол ешлэщтыгъэх. Сятэу мыеклопэ «Зэкъошныгъэм» рагъэблажьэуи уахътэ кыыхэкыгъ. Спортымрэ искусствэмрэ цыфыр зэраплурэр силахылыхэм бэрэ кысфалыатэщтыгъ. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ шыкыуагъэхэм якультурнэ логъыгъохэм сахэлэжьагъ, ари сигукъэкыжьышлэм ащыц.

— **Дунаим Адыгеир нахьышлоу щашлэнымклэ искусствэр амалышлэу.**

— Ар тэрэз. США-м, Германия, Сирием, Тыркуем, нэмыклэхэм кьарыкыгъэхэр Шъачэ кыщытэдэлугъэх, тиорэдхэри, кьашъохэри ашлогъэшлэгъоныгъэх. Культурэм и Илъэс сищылэныгъэ шлу-клэ кыхэнэжьышты. Олимпиадэ джэгунхэр зылэгъугъэхэм сащыц. Тхьаегъэлэсэх цыхъэ кытфэзышлэ Шъачэ тызыгъэклуагъэхэр.

— **Сусан, уигухэлэу блэгъэхэмклэ тизэдэгущылэгъу тухы сшлогъу.**

— Сымакъэ логъ дэсшлэщт, орэдэу кьаслорэмэ ахэзгъэхъошты. Мы илъэсым «Адыгеим изаслуженнэ артисткэ» зыфилорэ шытхьуцлэр кысфасуыгъ. Тхьаегъэлэсэх сызыгъэлэплагъэхэр. Сыфай сиконцерт Мыекъуапэ кыщыстынэу.

— **Шъэожьы дахэ уи. Уиунагъо инасып зыдэплэгъужьэу ущылэнэу сыпфэлъало.**

— Тхьауегъэлэсэу. Сурэтым итыр: **Даутэ Сусан.**

Зэхъышагъэр ыккы кыдзэыгъэкырэ:

Адыгъ Республикэм лъэпкы Иофхэмклэ, лэклыб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыккы кьэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-пшгъэдэкыжь зыхьыр секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын Иофхэмклэ, телерадиокуэтынхэмклэ ыккы зэлы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ члыплэ гъэорышлалэ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зышыхауытэрэ

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэккэмклэ пчъагъэр 4046
Индексхэр 52161 52162
Зак. 3265

Хэутыным узшыккытхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыккытхэгъэхэ уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхьалэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм иапэрэ гуадзэр
Мэщлэжъо Саид

Редактор шъхьалэм игуадзэр — пшгъэдэкыжь зыхьыр секретары
Хъурмэ Хъусен

ФУТБОЛ. ПРЕМЬЕР-ЛИГЭР

Натхьо Бибарс Мыекъуапэ кьэклэщт

Урысыем футболымклэ изэнэкъокъоу Премьер-лигэм щыклорэм зэпыгъо фэхьугъ. 2015-рэ илъэсым гъэтхэпэ мазэм зэлуклэгъухэм ападзэжьышты. Я 17-рэ ешлэгъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

Клэуххэр

«Зенит» — «Краснодар» — 4:0, «Кубань» — ЦСКА — 0:1, «Терек» — «Локомотив» — 0:0, «Динамо» — «Амкар» — 5:0, «Торпедо» — «Уфа» — 2:2, «Ростов» — «Арсенал» — 0:1, «Спартак» — «Уфа» — 2:0.

ЦСКА-р «Кубань» лүклэным ыпккэ Натхьо Бибарс гуцылэгъу тыфэхьугъ.

— Грецием мэээ зауэрэ сыщешлэ, Урысыем кьэзгъэзэ-жьыгъ, Москва сыдэс, — кьытилуагъ Натхьо Бибарс. — ЦСКА-м саштагъ, командэм дэгъоу кыыщыспэгъокыгъэх.

— **Мыекъуапэ укъэклонэу зыогъэхъазыра?**

— Европэм и Кубок ЦСКА-р хэлажьэш, мы мафэхэм Мыекъуапэ сыкьэклон слэкыштытэп, ситхьаматэхэм сыкьатлупшырэп. Натхьо Адам зэхэщэн логъыгъохэм апыл. Бэ тетымыгъашлэу Адыгъ Республикэм сыкьэклон симурад.

— **Тхьэм шлуклэ тызэлугъакл.**

Чыплэхэр

1. «Зенит» — 41
2. ЦСКА — 34

3. «Динамо» — 32
4. «Краснодар» — 31
5. «Локомотив» — 30
6. «Спартак» — 29
7. «Рубин» — 27
8. «Кубань» — 26
9. «Терек» — 25

10. «Мордовия» — 20
11. «Уфа» — 18
12. «Торпедо» — 14
13. «Урал» — 13
14. «Амкар» — 12
15. «Арсенал» — 11
16. «Ростов» — 11.

Натхьо Бибарс футбол ешлэ.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбый.